

Handleiding Veldwerk Vlaamse Vogelatlas 2020-2023

Natuurpunt Studie, INBO & LIKONA

i.s.m. Sovon Vogelonderzoek Nederland

Colofon

Samenstelling: Fred Hustings & SOVON

Bewerking: Gerald Driessens, Simon Feys, Glenn Vermeersch & Koen Devos

Lay-out: Natuurpunt Studie

Foto's: Raymond De Smet, Luc Meert

© Natuurpunt Studie, 2020

Gelieve als volgt te citeren:

Natuurpunt Studie, INBO & Sovon, 2019. Handleiding Veldwerk Vogelatlas 2020-2023.

Adres

Natuurpunt Studie

Coxiestraat 11

2800 Mechelen

INBO

Herman Teirlinckgebouw

Havenlaan 88 bus 73

1000 Brussel

Homepage www.vogelatlas.be

E-mail: Vogelatlas@natuurpunt.be

Inhoud

Samenvatting

1. Inleiding

2. Doel en organisatie

- Atlaswerk in Vlaanderen
- Doelen Vogelatlas
- Organisatie van het project
- Atlaswerk of meetnet?
- Account aanmaken of inloggen op www.vogelatlas.be

3. Atlasblokken, kilometerhokken en telpunten

- Algemeen
- Waarom aangewezen kilometerhokken en telpunten
- Je telpunt vastleggen
- Praktische problemen
- Bekijken en reserveren van atlasblokken
- Annuleren van gereserveerde Atlasblokken
- Je atlasblok alleen tellen of heb je medetellers?

4. Algemene aanwijzingen veldwerk

- Wanneer
- Soms beter samen tellen
- Hoofdteller en medeteller(s)
- Voorbereiding
- Toestemming terreineigenaars
- Benodigde tijd
- Jouw data

5. Veldwerk

5.1. Vogels interpreteren en melden

- Alle vogels, ook exoten
- Gebiedsgebonden vogels
- Individuen en broedparen
- Broedcodes

5.2. Uitvoering

- Noteren in het veld
- Intekenen in broedseizoen
- Tijdsbesteding veldwerk bijhouden
- Bezoektijden
- Veldwerk in geselecteerde kilometerhokken ('gouden grid')
- Optioneel: uitgebreide punttelling
- Meerwaarde van de uitgebreide punttelling
- Aanvullend veldwerk in atlasblok
- Gebruik van de Vogelatlas app
- Hoe gebruik je de Vogelatlas app

6. Losse waarnemingen

7. Na het veldwerk

- Invoer resultaten: direct na veldbezoek
- Totaaloverzicht
- Aantallen schatten
- Overvliegende vogels
- Controle

8. Bijlagen

1. Broedcodes
2. Voorbeeld ingevuld formulier punttelling 'uitgebreide variant' 2x5 minutentelling
3. Welke soorten aankruisen, tellen of intekenen voor Broedvogelonderzoek
4. Welke soorten aankruisen, tellen of intekenen voor Wintervogelonderzoek

Bruine Kiekendief (Foto: Raymond De Smet)

Samenvatting

Doel en organisatie

- 2020-2023: Vlaamse vogelatlas (derde voor broedvogels, eerste voor wintervogels).
- Hoofddoel: vastleggen van de actuele verspreiding en aantallen van zowel broed- als wintervogels op een zo gedetailleerd mogelijke schaal, evenals veranderingen ten opzichte van eerdere atlassen.
- Referentiedata voor vergelijking met toekomstige Vogelatlassen.
- Aansturing project vanuit Natuurpunt & INBO, regionaal door Regionale Atlascoördinatoren.

Atlasblokken, kilometerhokken en telpunten

- Basis is atlasblok (5x5 km).
- Daarbinnen is 'gouden grid' van 8 kilometerhokken aangewezen, ieder hok met een telpunt dat door de teller zo dicht mogelijk bij het middelpunt wordt ingetekend.
- Hiermee worden effecten van wisselende telinspanning verkleind en wordt een representatief Vlaams beeld verkregen van zoveel mogelijk soorten.

Algemene aanwijzingen veldonderzoek

- Uitvoering veldwerk in de jaren 2020 tot en met 2023.
- Winters lopen telkens van 1 december tot 28 februari, broedseizoenen van (februari) maart tot juli (augustus); daarbinnen vallen vaste telperioden voor meer gedetailleerd onderzoek.
- Ook exoten worden geïnventariseerd.
- Onervaren tellers zoeken best vooraf contact met ervaren tellers voor gezamenlijke uitvoering.
- Bestaande vogelmeetnetten gedurende atlasjaren graag voortzetten.
Laat deze tellingen niet vallen!
De gegevens uit de meetnetten dragen ook bij aan de atlas.
- Vraag voorafgaand aan het veldwerk zelf toestemming aan private terreineigenaars indien nodig.
- Download veldformulieren en kaarten-op-maat via je account op www.vogelatlas.be.
➔ Gebruik de atlas app indien mogelijk, werkt zoveel sneller, makkelijker en nauwkeuriger.

Specifieke aanwijzingen veldonderzoek

- Zie figuur 1.

Aanvullende gegevens verzamelen

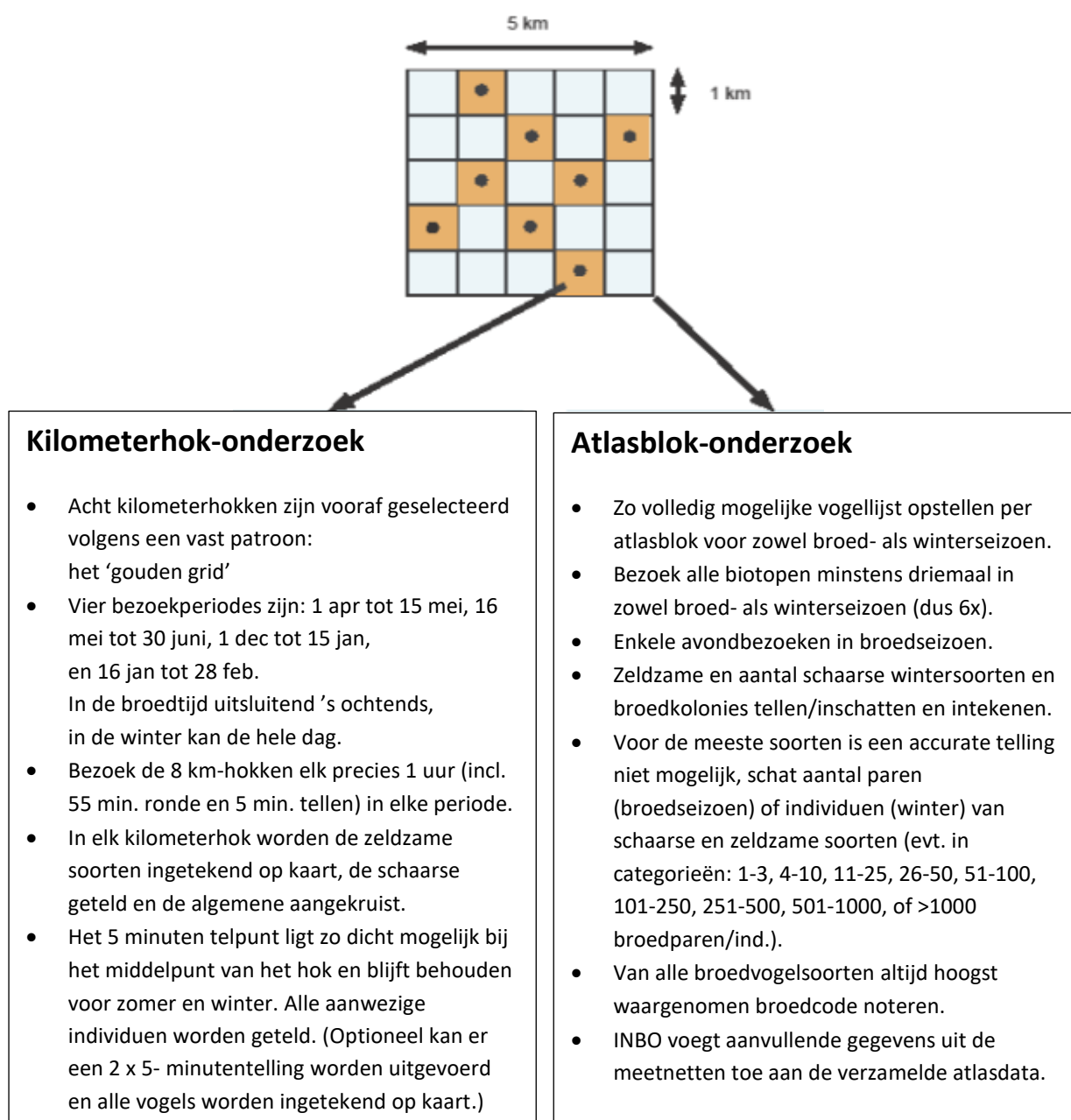
- Losse waarnemingen doorgeven is zinvol, wel dienen die voorzien te zien van een nauwkeurige plaatsaanduiding **én** (voor het Broedseizoen) voorzien van geldige broedcode.

Bureauwerk

- Voer veldwaarnemingen (verzameld op handige formulieren) snel in op de website (niet van toepassing bij gebruik van de Atlas app).
- Na afloop van het winter- of broedseizoen staat online je overzicht klaar met eigen resultaten en aanvullingen.
- Overzicht online controleren, aanvullen/wijzigen en gereed melden.
- Regionale Atlascoördinator doet navraag bij onduidelijkheden.

Meedoen

- Iedereen die de Vlaamse vogels **op zicht en geluid** herkent kan meedoen.
- Claim op www.vogelatlas.be een (vacant) atlasblok en tel mee.

Figuur 1. Schematisch Overzicht van het atlaswerk in atlasblokken en kilometerhokken.

1. Inleiding

Van 1 februari 2020 tot en met 28 februari 2023 worden de vogels in Vlaanderen op een gebiedsdekkende schaal in kaart gebracht. Honderden vogelaars, merendeels vrijwilligers, gaan voor de nieuwe Vlaamse Vogelatlas op pad, in de broedtijd maar ook in de winter. Welke soorten treffen ze aan, waar en in welke aantallen? Zijn aantallen en verspreiding onderhevig aan veranderingen? Dat zijn de vragen die we na afloop van het project kunnen beantwoorden.

In Vlaanderen is er gelukkig al veel bekend over aantallen, verspreiding en trends van vogels. Toch is een groot Vlaams atlasproject nodig, want de veranderingen in de vogelwereld gaan ongekend snel. Waren Lepelaar en Middelste Bonte Specht 20 jaar geleden bijzonder, tegenwoordig kijken we er minder van op. Omgekeerd zijn Patrijs, Zomertortel en Bonte Kraai hard op weg bijzonderheden te worden. Het is belangrijk om zulke veranderingen vast te stellen en goed te documenteren. Tegelijkertijd neemt de behoefte aan nauwkeurige gegevens over het voorkomen van vogels sterk toe. Vogelgegevens spelen op allerlei gebieden een rol, bij overheidsbeleid, in beschermingskwesities, bij terreinbeheer of bij de planning van infrastructurele projecten. Om rekening te kunnen houden met vogels, is gedetailleerde informatie over verspreiding en aantallen een noodzaak. Dit is bij uitstek de informatie die we met de Vogelatlas verzamelen.

Tellingen voor de Vogelatlas zijn niet alleen zinvol maar ook plezierig om te doen. Het veld in trekken en de vogels horen en zien: dat gaat nooit vervelen. Door mee te doen aan de Vogelatlas draag je bij aan een groter geheel en dat is mooi meegenomen. Dat geldt niet alleen voor het landelijke beeld, zo brengen vogelwerkgroepen op deze manier de vogelwereld in hun eigen werkgebied in kaart. En voor de individuele vogelaar is het prachtig om na afloop van het project 'alles' te weten over de vogels in zijn of haar favoriete gebieden of in de onmiddellijke woonomgeving.

Leeswijzer

Deze handleiding bevat richtlijnen voor het veldwerk. Het is van groot belang dat tellers zich houden aan deze richtlijnen. Alleen dan zijn de telresultaten onderling vergelijkbaar en eenduidig te interpreteren.

- Tellers die ook aan de vorige broedvogelatlas (2000-2002) hebben meegewerkt, kunnen in principe meteen beginnen met het lezen vanaf hoofdstuk 4.
- Nieuwe tellers wordt aangeraden om ook de hoofdstukken 2 en 3 niet over te slaan.
- Voor het veldwerk werden handige, compacte veldhandleidingen opgesteld.
- Wie geen zin of tijd heeft om een heel atlasblok te tellen maar wel een bijdrage wil leveren, kan best eerst hoofdstuk 6 lezen en daarna hoofdstuk 4 en 5.
- Tellers die ook buiten hun eigen atlasblok(ken) een bijdrage willen leveren, nemen best even hoofdstuk 6 door.

Veel extra informatie vind je op de project-website www.vogelatlas.be (verder Vogelatlas.be).

2. Doel en organisatie

Atlaswerk in Vlaanderen

Natuurpunt en LIKONA coördineren al decennialang het vrijwilligerswerk rond vogels in Vlaanderen. Een (broed)vogelatlas maken is bij uitstek een taak die in hoofdzaak door vrijwilligers wordt gedragen. In het verleden was dat al een bijzondere prestatie, zeker gezien de destijds beperkte communicatiemogelijkheden. Nagenoeg alles verliep analoog en per post.

Thans is Vlaanderen zich veel meer gaan profileren binnen het projectmatige telwerk, sinds een tiental jaren werken INBO, Natuurpunt en LIKONA dan ook nauw samen om de meetnetten uit te bouwen, ook voor andere soortengroepen dan vogels. Die meetnettingen vinden plaats in steekproefgebieden of richten zich, als ze landsdekkend zijn, op bepaalde soortgroepen zoals watervogels in de winter of kolonievogels en schaarse broedvogels in het broedseizoen.

Om het landelijke beeld van alle soorten in kaart te brengen, zijn echter periodieke atlasprojecten noodzakelijk. Meetnetten dienen om trends te bepalen. Maar daarmee ken je nog de verspreiding niet, en die verandert ook snel.

Twee Vlaamse (of nationale) atlasprojecten zijn inmiddels uitgevoerd (zie tabel 1). Daarin ging de aandacht telkens uitsluitend naar de broedvogels. De tendens binnen de broedvogelatlassen was er een van een toenemende nauwkeurigheid. Zo bracht de atlas 2000-2002 voor het eerst ook regionale dichtheidsverschillen in kaart.

De Vogelatlas 2020-2023 sluit hierop aan en levert gedetailleerde verspreidingskaarten met aantalsinformatie op voor zowel de broed- als wintervogels.

Tabel 1. Overzicht van eerdere atlasprojecten in Vlaanderen

Jaren veldwerk	Periode	Soorten	Publicatie
1973-1977	broedtijd	broedvogels	Devillers et al. 1988
2000-2002	broedtijd	broedvogels	Vermeersch et al. 2004
2020-2023	broedtijd/winter	broed- & wintervogels	

Doelen Vogelatlas

Kort samengevat luiden de doelstellingen voor de nieuwe Vlaamse Vogelatlas als volgt:

- Vastleggen van de actuele verspreiding van alle broed- en wintervogels, op een zo gedetailleerd mogelijke schaal.
- Bepalen van de actuele populatieomvang van alle broedvogelsoorten en zoveel mogelijk wintervogelsoorten.
- Vastleggen van veranderingen in verspreiding (en voor broedvogels ook in dichtheden) ten opzichte van eerdere atlassen.
- IJking van de bestaande lang lopende vogelmeetnetten: hoe representatief zijn ze?
- Instroom van nieuwe vogeltellers stimuleren in het voordeel van de voortzetting van bestaande vogelmeetnetten.
- De perfecte gegevensbasis leggen waarmee toekomstige atlasgegevens kunnen worden vergeleken.

Het beoogde eindproduct is een volledige en overzichtelijke atlas, bij voorkeur in gedrukte vorm.

Organisatie van het project

De aansturing van de Vlaamse Broedvogelatlas 2020-2023 wordt gedragen door INBO, Natuurpunt en LIKONA. Op regionale schaal wordt het veldwerk in goede banen geleid door de regionale atlascoördinatoren. Deze 'supervrijwilligers' werven en begeleiden de tellers in hun eigen regio en controleren de resultaten. Ze zijn een onmisbare schakel in het geheel en vormen het eerste aanspreekpunt voor de tellers. Voor namen en mailadressen: zie www.vogelatlas.be/Contact. Terugkoppeling van resultaten vindt plaats via berichten en artikels in Natuur.oriolus, Vogelflitsen, nieuwsbrieven of via de website, en via lezingen op regionale bijeenkomsten of op de Belgische Vogeldag.

Dit atlasproject verloopt voor het eerst digitaal: tellers melden zich aan op de site, halen daar hun telmateriaal op of werken via de app, en vullen er zelf hun resultaten in. Aangezien een internetaansluiting inmiddels gemeengoed is geworden en veel tellers al gewend zijn aan de digitale invoer van gegevens en waarnemingen ligt die keuze voor de hand.

Mensen die graag willen meedoen maar niet over internet beschikken, raden we aan contact te zoeken met personen in de omgeving die dat ter beschikking willen stellen.

Atlaswerk of meetnet?

Veel vogelaars doen al jarenlang mee met de al langer lopende georganiseerde vogelmeetnetten. Voorbeelden zijn de watervogeltellingen, het project Algemene Broedvogels Vlaanderen (ABV) of de tellingen van kolonievogels en bijzondere of schaarse broedvogels (BBV en SBV).

Deze tellingen, die de Vlaamse vogelstand monitoren, lopen in principe onbeperkt door en worden tijdens de veldwerkjaren voor de vogelatlas doorgezet. We beschrijven hoe je de meetnetten ABV, BBV en de watervogeltellingen kan combineren met het atlaswerk. Die combinatie zal de duur van het atlaswerk dan enigszins verhogen.

Tellers die toch de keuze moeten maken tussen doorgaan met hun vaste tellingen of atlaswerk, adviseren we om het vaste telwerk aan te houden. Als teveel vogelaars overstappen van meetnetten naar alleen atlaswerk, komt de langlopende monitoring immers in gevaar.

Bovenal vormen de resultaten van de vogelmeetnetten een essentieel onderdeel van het atlasmateriaal.

Account aanmaken/inloggen op www.vogelatlas.be

Heb je reeds een account op www.avimap.be, dan gebruik je diezelfde logingegevens en kan je meteen aan de slag. Was je niet geregistreerd op www.avimap.be, maak dan in Vogelatlas.be een account aan via de knop **Mijn account**.

Let op: Hier kan je niet je zelfde logingegevens gebruiken die je voor waarnemingen.be gebruikt, de logincode heeft immers een vaste structuur.

Na je registratie kan je met dezelfde logingegevens op www.avimap.be terecht indien je later een gebiedsmatige broedvogelkartering wil uitvoeren. Daarover kan je meer lezen op www.avimap.be.

3. Atlasblokken, kilometerhokken en telpunten

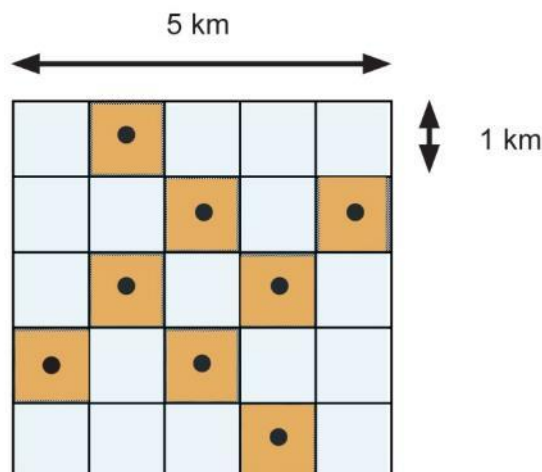
Algemeen

Het veldwerk voor de Vlaamse Vogelatlas vindt plaats in atlas**blokken** en kilometer**hokken**.

- Atlasblokken zijn vierkanten van 5x5 km. Vlaanderen kent 647 atlasblokken, elk met een uniek nummer (zie Vogelatlas.be). Deze dienen te worden verdeeld over de 3 atlasjaren.
- Ieder atlasblok bestaat uit 25 kilometerhokken van 1x1 km. Binnen deze 25 kilometerhokken is steeds eenzelfde set van 8 hokken aangewezen voor gedetailleerd onderzoek: het 'gouden grid' (figuur 2).
- Centraal in elk 8 kilometerhok van het gouden grid ligt een telpunt, waar een extra telling wordt uitgevoerd. De waarnemer bepaalt zelf dit telpunt op een toegankelijke plaats, zo dicht mogelijk bij het middelpunt van het hok.

Het is de bedoeling om per atlasblok een complete soortenlijst op te stellen voor zowel het broedseizoen als voor de winter. **In de gouden grid-hokken gaat het niet om een zo volledig mogelijke soortenlijst.** Het verkrijgen van een representatief beeld, verzameld via een gestandaardiseerde methode staat hier centraal.

Figuur 2. Elk atlasblok van 5x5 km bevat een 'gouden grid' van 8 te onderzoeken kilometerhokken, waarbinnen meer gedetailleerd onderzoek plaatsvindt, met een aparte telling op een vast telpunt.

Waarom aangewezen kilometerhokken en telpunten?

De keuze welk atlasblok te onderzoeken staat ieder vrij, maar de kilometerhokken van het gouden grid zijn vooraf vastgelegd, de telpunten zijn zelf te bepalen maar wel zo centraal mogelijk in het midden van een hok, zodat in zomer en winter vanop dezelfde plaats kan worden geteld. Daarmee zijn de tellingen vergelijkbaar met die van de broedvogelatlas 2000-2002. Bovendien is zowel het veldwerk voor het kilometerhok als van de punttelling gebonden aan een vaste tijdsinvestering. Hiervoor bestaan verschillende redenen.

- Door het veldwerk te standaardiseren worden de resultaten minder afhankelijk van waarnemersinvloeden (zoals tijdsbesteding). Dat is een onmisbare bouwsteen voor het vaststellen van regionale dichtheidsverschillen tussen vogelsoorten.
- Het aanwijzen van kilometerhokken voorkomt dat tellers vooral de vogelrijke gebieden onderzoeken. Die wens is wel begrijpelijk maar deze werkwijze zou leiden tot veel te rooskleurige kaartbeelden. Door de kilometerhokken volgens een vast patroon aan te wijzen ontstaat een representatiever beeld van de Vlaamse vogelpopulatie.

- De zelf vastgelegde telpunten binnen de kilometerhokken hebben tot doel om de kaarten van zeer algemene en wijdverspreide soorten (die in zeer veel kilometerhokken voorkomen) te detailleren en om de stap van 'aanwezigheid' naar 'aantallen' te kunnen maken. Ook hier geldt: door op een **zo centraal mogelijk telpunt** te tellen, ontstaat een representatiever beeld dan wanneer de teller zelf het *meest rendabele telpunt* zou uitkiezen.

Je telpunten vastleggen

In het begin van het telseizoen moet je het telpunt in elk van je gouden-gridhokken vastleggen. Dit punt is een permanent toegankelijk punt dat in broed- en winterseizoen hetzelfde blijft.

TIP: leg dit punt vast nog voor je de tellingen van je kilometerhokken opstart.

In februari kan je best een verkenningronde inplannen doorheen de 8 kilometerhokken. Het telpunt dien je online vast te leggen in [Vogelatlas.be](https://vogelatlas.be). Nadien verschijnt het ook in je Avimap-app. In de app zelf kan je dit punt echter niet vastleggen of verplaatsen.

Nadat je data hebt gekoppeld aan het telpunt, is het vergrendeld en kan je het niet meer wijzigen. Mocht dat toch nodig zijn (bv. door een bouwproject), gelieve dan contact op te nemen met het atlasteam via vogelatlas@natuurpunt.be.

Praktische problemen

In de praktijk komen we wel eens situaties tegen waarin de hierboven geschetste aanpak (van vooraf vastgelegde hokken en telpunten) niet realiseerbaar is.

Daarvoor bestaan pragmatische oplossingen:

- Een deel van het atlasblok bestaat uit groot open water of bevat delen van Wallonië of Nederland. In dat geval blijft het veldwerk beperkt tot het Vlaamse landoppervlak en past INBO het aantal te onderzoeken kilometerhokken/telpunten van het gouden grid aan.
- Soms is een kilometerhok van het gouden grid niet te betreden (gevaarlijk of streng verboden terrein). In dat geval wordt een ander kilometerhok aangewezen door INBO. Indien dit niet automatisch gebeurd is: neem dan contact op met de atlascoördinatoren van INBO/Natuurpunt of met de Regionale Atlascoördinator van je regio.
- Hetzelfde geldt indien een telpunt binnen een kilometerhok van het gouden grid niet meer te betreden is: neem contact op.
- Indien de helft of meer van het kilometerhok uit open water bestaat, verminder dan de onderzoekstijd van een uur naar rato van het landoppervlak binnen dat kilometerhok.

De atlascoördinatoren zijn te bereiken via vogelatlas@natuurpunt.be.

Op vogelatlas.be vind je ook de e-mailadressen van de Regionale Atlascoördinatoren.

Bekijken en Reserveren van Atlasblokken

Een waarnemer claimt telkens een volledig atlasblok, dus een set van 25 kilometerhokken waarvan er 8 op gestandaardiseerde wijze dienen te worden geteld.

Ga als volgt tewerk:

- Maak eerst een **account** aan of zorg dat je **ingelogd** bent
- Ga naar de optie **Meedoen**
- Zoom in naar de regio waar jij graag zou tellen. Bij het inzoomen zie je in elk blok reeds de aanduiding van de Gouden Grid hokken. Indien het hok blanco of transparant is, is het nog vrij.
- Na een klik in het Atlasblok verschijnt links de bevestiging **Het geselecteerde atlasblok: XXXYZ is beschikbaar**.
- Ben je zeker dat je dit hok wil reserveren, klik dan op het venster **Ik wil dit blok tellen**.
- In het volgende scherm kan je aan geven in welk jaar je de broed- en wintervogels zal onderzoeken (zie figuur rechts).
- Vergeet niet op **Opslaan** te klikken

Wanneer ga je tellen

Wil je hieronder aangeven wanneer je dit atlasblok (XXYZ) gaat tellen. Kies één periode voor de wintervogeltelling en één periode voor de broedvogeltelling. Ja kan je keuzes later eventueel nog wijzigen.

Broedvogeltelling gepland in:	Wintervogeltelling gepland in:
☒ Voorjaar / zomer 2020	☒ Najaar en winter 2020 (tot 28-2-2021)
☐ Voorjaar / zomer 2021	☐ Najaar en winter 2021 (tot 28-2-2022)
☐ Voorjaar / zomer 2022	☐ Najaar en winter 2022 (tot 28-2-2023)
☐ Ik wil geen broedvogels tellen	☐ Ik wil geen wintervogels tellen

Opslaan **Annuleren**

Daarna zullen de gereserveerde atlasblokken ingekleurd zichtbaar zijn. Je eigen atlasblokken zijn voortaan rood of (wanneer ingezoomd) rood gearceerd op in het overzichtsscherm.

Na je bevestiging verschijnt een venster met het overzicht van de door jou geclaimde hokken →

Uw atlasblokken

De door jou te tellen atlasblokken. Via [mijn account](#) kunt u medetellers toevoegen.

#	Atlasblok	Seizoen	jaar	
1.	(XXYZ)	W	2020	<input type="button" value="Wil ik toch niet tellen"/>
2.	(XXYZ)	B	2020	<input type="button" value="Wil ik toch niet tellen"/>
3.	(XXYZ)	W	2021	<input type="button" value="Wil ik toch niet tellen"/>
4.	(XXYZ)	B	2021	<input type="button" value="Wil ik toch niet tellen"/>

Annuleren van gereserveerde Atlasblokken

Indien je een gereserveerd atlasblok door onvoorziene omstandigheden toch niet zal kunnen onderzoeken, stel het atlasblok dan zo snel terug open, zodat andere tellers het kunnen reserveren. Om te ontclaimen, klik op de knop **Wil ik toch niet tellen**, achter de **w** voor winterseizoenen en achter de **b** voor broedseizoenen.

Je atlasblok alleen tellen of heb je medetellers?

Indien nodig kan de teller van een blok ervoor kiezen om in samenspraak met andere waarnemers de 8 kilometerhokken uit het Gouden Grid onderling te verdelen.

Dat kan je als volgt instellen (zie figuur boven)

Klik op '**Via mijn account kunt u medetellers toevoegen.**'

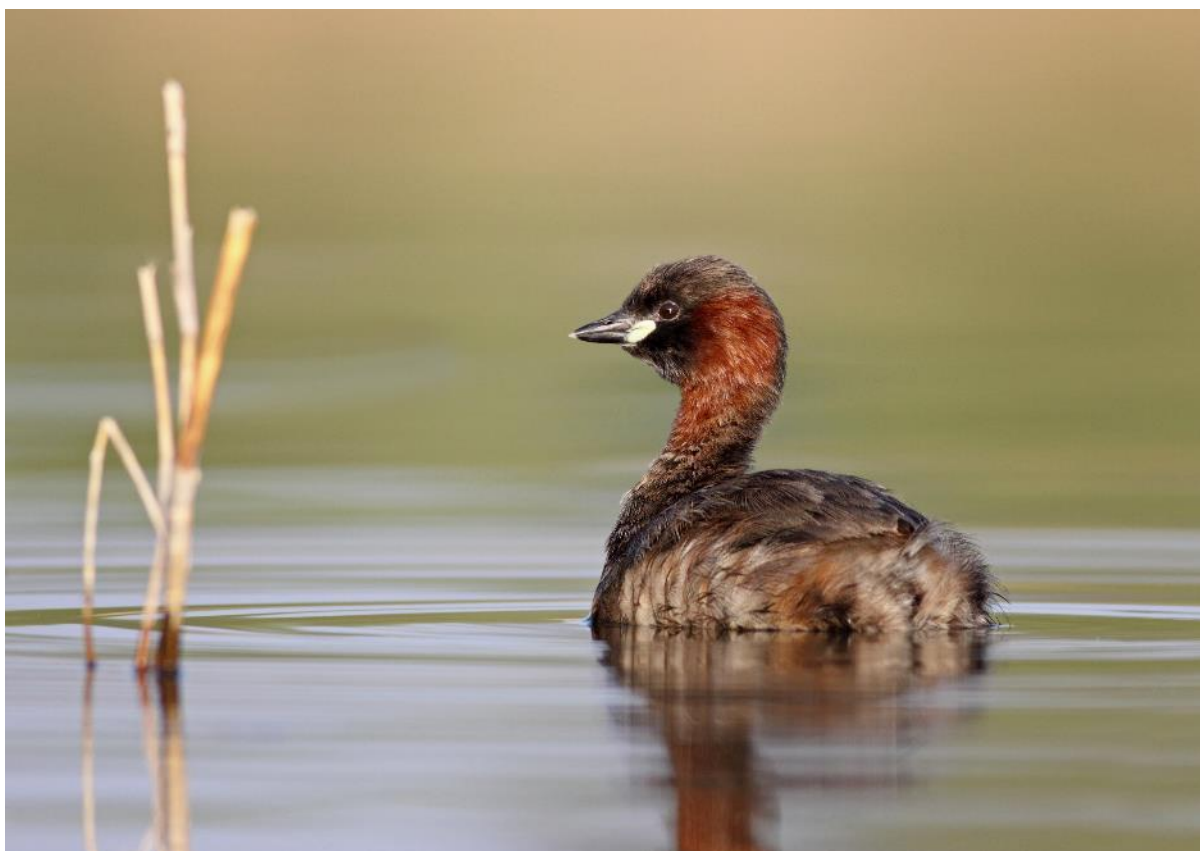
In het volgende scherm kan je bepalen of de soortenlijsten op je formulieren worden gerangschikt volgens Taxonomische (IOC) of alfabetische volgorde.

Je kan ook bepalen welke achtergrond je veldkaarten tonen.

In het rechtse menu kun je per hok medetellers instellen, zodat zij ook gegevens kunnen invoeren of verbeteren. Dit stel je in voor een volledig atlasblok.

Je dient zelf met de waarnemer(s) af te spreken hoe het veldwerk precies wordt verdeeld.

Let op: Je dient de waarnemerscode (=logincode) van de medeteller in te voeren. Dus vooraleer je een medetellers kan koppelen, dient hij/zij reeds een Atlas- of Avimap-account te hebben.

Dodaars (Foto: Luc Meert)

4. Algemene aanwijzingen veldwerk

Wanneer

Het veldwerk voor de Vogelatlas wordt uitgevoerd in de volgende jaren:

- Broedseizoen
De broedseizoenen van 2020, 2021 en 2022.
Het broedseizoen loopt gewoonlijk van maart t/m juli, maar begint voor sommige soorten iets eerder (februari) of houdt wat later op (augustus).
Binnen ieder broedseizoen vallen twee vaste telperioden voor het kilometerhokkenwerk (zie hoofdstuk 5.2).
- Winter
De winters van 2020-'21, 2021-'22 en 2022-'23.
De winter wordt strikt beperkt tot het tijdvak van 1 december t/m 28 februari.
Een waarneming van een uitgesproken wintervogel (Koperwiek, Sneeuwgorst) buiten dit tijdvak telt dus niet mee!
Binnen iedere winter vallen twee vaste telperioden voor het kilometerhokkenwerk:
1 december-15 januari en
16 januari-28 februari
(zie ook hoofdstuk 5.2).

Ieder atlasblok dient gedurende één (liefst opeenvolgend) winter- en broedseizoen compleet te worden onderzocht. Aanvullingen uit andere jaren tijdens het atlasonderzoek zijn echter welkom.

Soms beter samen tellen

Een ervaren teller kan gemakkelijk een atlasblok in zijn eentje onderzoeken mits hij/zij genoeg tijd beschikbaar heeft. Minder ervaren vogelaars doen er goed aan om contact te zoeken met ervaren vogeltellers, bijvoorbeeld via een lokale Vogelwerkgroep of de Regionale Atlascoördinator. Wellicht is dan een gezamenlijke actie mogelijk.

Het kan natuurlijk stimulerend en aangenaam zijn om een atlasblok te 'delen' met anderen. Soms helpen praktische afspraken om logistieke problemen op te lossen (bv. atlasblok ligt aan weerszijden van een rivier) of bij uitval van een teller door vakantie of ziekte.

TIP: Organiseer het Atlaswerk vanuit de vogelwerkgroep

Een deel van de waarnemers verkiest om een blok naar eigen planning te onderzoeken. Vaak heerst er een sterk groepsgevoel, bvb. binnen een vogelwerkgroep. Het is zeker een optie om het Atlasonderzoek gezamenlijk te organiseren.

Zo kunnen 8 tellers elk simultaan een kilometerhok op zich nemen en een ronde in één dag afwerken en kan de groep een groot aantal atlasblokken per jaar samen afwerken. Het invoerwerk dient telkens wel door ieder waarnemer apart te worden ingevoerd (zie volgend puntje).

Hoofdteller en medeteller(s)

De hoofdteller is degene op wiens naam het atlasblok geregistreerd is en die zich verantwoordelijk stelt voor het eindresultaat. Een hoofdteller kan eventuele medetellers inlog- of invoerrechten geven op de website. Medetellers kunnen worden geregistreerd bij de telgegevens, zodat ze vermeld kunnen worden in de uiteindelijke atlas.

Vorbereiding

Formulieren en kaarten van atlasblokken, kilometerhokken en telpunten zijn onmisbaar bij het veldwerk. Atlasellers kunnen ze downloaden van Vogelatlas.be. Ze zijn ook zichtbaar in de Atlas app. Voor de optionele punttellingen van de uitgebreide variant zijn potloden of pennen van verschillende kleur bijzonder handig, dat geldt uiteraard uitsluitend voor wie niet met de app telt.

Toestemming van terreineigenaars

Sommige terreinen zijn gesloten voor bezoekers. Voor grondig vogelonderzoek, zoals voor de Vogelatlas, is vaak wel toestemming te verkrijgen.

Ter ondersteuning van zo'n vergunningsaanvraag bij de terreinbeheerder kun je van Vogelatlas.be een verklaring downloaden (via FAQ-kopje *Meedoen*). De verklaring zelf is geen permissie voor betreding! Vraag de terreineigenaar of het beheerteam ruim voor aanvang van het veldwerk om toestemming. Dat je je vervolgens houdt aan de eventuele voorwaarden spreekt voor zich.

Benodigde tijd

Afgezien van het onderzoek in de geselecteerde kilometerhokken is het moeilijk te voorspellen hoeveel tijd het atlaswerk zal innemen. Dat is immers sterk afhankelijk of het om een landschappelijk gevarieerd, lastig toegankelijk maar vogelrijk gebied gaat of een eenvormig, gemakkelijk bereikbaar en vogelarm gebied.

Een gemiddeld atlasblok zal aan veldwerk in totaal ca. 8 tot 10 velddagen vergen. Reistijd en administratie zijn hierbij niet inbegrepen.

Jouw data

Na het opladen komen jouw gegevens terecht in vogelatlas.be.

Op vogelatlas.be voeren de waarnemers en de Regionale Atlascoördinatoren nog een controle uit. Daarna worden ze door het INBO geanalyseerd en verwerkt voor de Vogelatlas.

Waarnemers kunnen na hun controle zelf hun waarnemingen vanuit de vogelatlas.be exporteren naar waarnemingen.be. Je hoeft dus niet manueel de data apart in te voeren in vogelatlas.be en waarnemingen.be.

Exporteren kan je na elke ronde (wellicht de standaard), na meerdere rondes of na elk telseizoen. Het systeem exporteert alle data slechts éénmalig zodat dubbele export wordt uitgesloten.

5. Veldwerk

5.1. Vogels interpreteren en melden

Alle vogels, ook exoten

Exoten zijn soorten die van oorsprong niet in ons land voorkomen maar er vrij levende populaties vormen, bestaande uit nakomelingen van losgelaten, ontsnapte of verwilderde individuen. Bekende voorbeelden zijn Nijlgans en Halsbandparkiet. Alle vogelsoorten worden met de Vogelatlas in kaart gebracht, dus ook exoten: ze zijn niet meer weg te denken uit de Vlaamse vogelwereld.

Bovendien horen discussies over eventuele schadelijkheid van exoten (concurrentie met inheemse soorten, gewasschade) gebaseerd te zijn op feiten: waar komen ze voor en in welke aantallen.

Gebiedsgebonden vogels

Zowel in de winter als in het broedseizoen moet de aandacht voor het kilometerhokonderzoek (gouden grid) vooral gericht zijn op soorten die **binding met het terrein** hebben: dus gebiedsgebonden vogels. Voor het aanvullend atlasblokonderzoek komen ook andere soorten in aanmerking.

- Winter

Het onderscheid tussen al dan niet gebiedsgebonden vogels kan lastig zijn. Sommige soorten zoeken al vliegend naar voedsel (en zijn dus gebiedsgebonden). Voorbeelden zijn jagende Blauwe Kiekendieven en Sperwers. Andere soorten vliegen veel rond, maar gewoonlijk over korte afstanden en zijn eveneens gebiedsgebonden (zoals een laag over het water wegscherende IJsvogel of van het ene naar het andere bosje pendelende Sijzen).

Vuistregel is dat hoog en strak overvliegende vogels (inclusief trek en slaaptrek) niet in aanmerking komen voor het atlaswerk. Vliegt een groep vogels over je kilometerhok zonder aanstalten te maken om erin neer te gaan, noteer deze dan niet voor je kilometerhokonderzoek. Voor je Atlasblokonderzoek (5x5km) kan je deze wél noteren.

- Broedseizoen

In de broedtijd is het onderscheid vaak eenvoudiger: het gaat dan **uitsluitend om territoriale vogels**. Veel soorten bezetten een territorium dat ze afbakenen of verdedigen door zang of andere gedragingen. Laag vliegende vogels zijn vaak gebiedsgebonden (foeragerende Boerenzwaluwen rond een boerderij).

Hoog (door)vliegende vogels worden buiten beschouwing gelaten (uitzondering: foeragerende Gierzwaluwen boven een stad).

Interpretatieproblemen worden voorkomen door het correcte gebruik van broedcodes (zie volgende pagina).

Tellen van individuen of broedparen

De uitgangspunten voor registratie van vogels in de winter en het broedseizoen verschillen.

- Winter

Ga uit van gebiedsgebonden **individuen**.

Een paartje Roodborsttapuiten telt in het winteronderzoek als 2 vogels.

- Broedseizoen

Ga uit van **broedparen/territoriale vogels**. Deze worden hier als gelijk behandeld, al hoeft een territoriale vogel niet noodzakelijk een broedvogel te zijn. Waarnemingen van een zingende Roodborsttapuit, een paar, of een paartje met jongen hebben alle betrekking op 1 broedpaar en worden bijgevolg met het **cijfer 1** genoteerd. Elk nieuw ingevoerd gegeven duidt op een ander broedpaar. Selecteer steeds de best passende broedcode (zie bijlage 1). In de app wordt voor elke soort standaard de meest voorkomende broedcode getoond.

Broedcodes

Een belangrijk aspect tijdens het veldwerk in de broedtijd is het vaststellen van de broedzekerheid per soort. In hoeverre wijst het waargenomen gedrag op broeden? Daartoe hanteren we de internationaal afgesproken lijst met broedcodes (zie onder).

Noteer per soort de hoogste broedcode die je in je atlasblok vaststelt, maar besteed niet overdreven veel (extra) tijd aan het vaststellen van een zo hoog mogelijke broedcode. Nesten zoeken is gewoonlijk onnodig en zelfs af te raden. Bij notoir lastige soorten die gebruik maken van grote gebieden of die onduidelijk broedgedrag vertonen, is het belangrijk om de exacte broedcode vast te stellen. Voorbeelden zijn Boomvalk (aan begin en einde broedtijd korte tijd opvallend maar daartussenin stil; bovendien zijn er in het broedseizoen niet-broedende individuen aanwezig) en IJsvogel (vist tot op vele honderden meters van de nestplaats).

Tijdens het broedseizoen zal zowel de invoersite als de app standaard de meest voorkomende broedcode van de geselecteerde soort tonen.

Op de Sovon-site vind je per soort nuttige aanwijzingen voor het interpreteren van gedrag en het vaststellen van de juiste broedcode ([www.sovon.nl/soorten en gebieden/telrichtlijnen](http://www.sovon.nl/soorten-en-gebieden/telrichtlijnen)).

Voor het broedvogelonderzoek komt een gegeven sowieso pas in aanmerking wanneer het voorzien is van een geldige broedcode. Vul per soort de hoogst vastgestelde broedcode in.

Geldige broedcodes en hun nummer:

1. Volwassen individu in broedbiotoop in broedseizoen.
2. Zingende of baltsende vogel in broedbiotoop.
3. Paar in broedseizoen in geschikt broedbiotoop.
4. *(Niet gebruiken voor Atlasonderzoek)*
5. Baltsend paar.
6. Bezoek aan waarschijnlijke nestplaats.
7. Angst- of alarmroep of waaks gedrag dat wijst op nest/jongen.
8. Vogel met broedvlekken.
9. Transport van nestmateriaal, nestbouw.
10. Afleidingsgedrag.
11. Pas gebruikt nest of verse eierschalen bij nest.
12. Pas uitgevlogen jongen van nestblijvers, donsjongen van nestvlinders.
13. Bewoond nest met onbekende inhoud.
14. Transport van ontlasting of voedsel voor nestjongen.
15. Nest met eieren.
16. Nest met jongen (gezien of gehoord).

5.2. Uitvoering

Noteren in het veld

Bij het onderzoek in de aangewezen kilometerhokken gelden zowel in winter- als broedtijd enkele principes:

- algemene soorten worden aangekruist;
- schaarse soorten en kolonievogels worden geteld;
- zeldzame soorten worden op kaart ingetekend.

Je zal op de veldformulieren en in de app zien welke werkwijze voor welke soort van toepassing is. Ook noteer je daar de kopgegevens voor belangrijke zaken zoals datum, begin- en eindtijd, medetellers en weersomstandigheden.

Op de veldformulieren wordt de gebiedskaart automatisch aan de achterzijde van het formulier afgedrukt. Het is verstandig dat de niet-appgebruikers hun telresultaten zo snel mogelijk invullen (zie hoofdstuk 7).

Intekenen in broedseizoen

Zeldzame soorten in het broedseizoen worden op kaart ingetekend met broedcode (bijlage 1). Van kolonievogels tel je steeds het aantal bezette nesten, indien moeilijk telbaar (bv. zeer grote kolonie) wordt dit aantal ingeschat. Daartoe kan je volgende categorieën gebruiken:

1 tot 3	26 tot 50	251 tot 500
4 tot 10	51 tot 100	501 tot 1000
11 tot 25	101 tot 250	>1000 broedparen

Tijdsbesteding veldwerk bijhouden

Het onderzoek van de geselecteerde kilometerhokken is gebonden aan een onderzoekstijd van één uur per bezoek. Het aanvullend onderzoek aan de rest van het atlasblok (om de soortenlijst compleet te maken en inzicht te krijgen in de aanwezige aantallen) is niet aan een bepaalde tijdsduur gebonden. Het is echter belangrijk om een indicatie te hebben van de daaraan bestede tijd, om onderscheid te kunnen maken tussen atlasblokken waaraan zeer veel tijd werd besteed (met doorgaans completere soortenlijsten en correctere aantallen) en diegene die minder intensief werden onderzocht.

De tijdsbesteding wordt genoteerd op de veldformulieren voor het aanvullende atlasblokonderzoek, in de app gebeurt het automatisch. Indien hiervan geen gebruik wordt gemaakt (teller woont in atlasblok of komt er heel vaak), houd dan op een andere wijze bij hoeveel uren er globaal aan veldwerk besteed zijn.

Bezoektijden

Het atlasonderzoek vindt plaats op verschillende tijdstippen:

- Broedseizoen
Kilometerhokonderzoek tussen zonsopgang en 6 uur daarna.
Aanvullend atlasblokonderzoek: vooral in de (vroeg) ochtend, maar ook overdag.
Breng één of meer nachtbezoeken aan relevante biotopen.
Bezoek stedelijk gebied bij voorkeur op een zondagochtend: meer rust!

- Winter
Kilometerhokonderzoek en aanvullend atlasblokonderzoek van een uur na zonsopgang tot een uur voor zonsondergang. Het is nl. niet de bedoeling om vogels (zoals kauwen en meeuwen) op slaapplaatsen of tijdens slaaptrek te tellen, omdat ze zich dan concentreren uit de wijde omgeving. Overdag tonen ze de bredere spreiding die we in kaart willen brengen.
Nachtbezoeken zijn niet nodig.
Let wel: bosvogels zijn vooral actief in de ochtend.

Veldwerk in geselecteerde kilometerhokken ('gouden grid')

Breng in elk van de vier telperioden een bezoek van één uur aan elk van de 8 kilometerhokken uit het Gouden Grid.

- Winter: van **1 december t.e.m. 15 januari**
en van **16 januari t.e.m. 28 februari**.
Tussen de twee bezoeken dienen minimaal 14 dagen te liggen.
- Broedseizoen: van **1 april t.e.m. 15 mei**
en van **16 mei t.e.m. 30 juni**.
Tussen de twee bezoeken dienen minimaal 14 dagen te liggen.
- Kilometerhoktelling
Besteed precies 55 minuten aan het doorkruisen van het kilometerhok en bezoek in dit tijdsbestek alle landschapstypes. Verdeel de aandacht zo evenredig mogelijk over de landschapstypes. Vogelrijke biotopen mogen meer aandacht krijgen dan vogelarme, maar richt de aandacht niet te veel op afwijkende landschapselementen. In een hok dat vnl. uit landbouwgebied bestaat met een klein bosje, mag niet vrijwel alle tijd naar dat ene bosje gaan. De route kun je lopend of per fiets afleggen. De meeste algemene soorten hoeven alleen aangekruist te worden op het formulier. Van andere soorten worden de aantallen genoteerd en ingetekend op kaart (winter: individuen, broedseizoen: broedparen/aantal territoria). Op het veldformulier of in de app zie je per soort welke optie van toepassing is.
- Punttelling
Tel gedurende precies 5 minuten op het vastgestelde punt (meestal midden in het kilometerhok) alle gebiedsgebonden vogels. Aangezien dit telmoment plaatsvindt in het centrum van je kilometerhok, zal het dus vaak midden in je 55 minuten onderzoek liggen. In de winter gaat het weer om individuen, in het broedseizoen om broedparen/aantal territoria (max. aantal per broedpaar is dus 1, alleen bij (semi-)koloniesoorten kan je wél een aantal hoger dan 1 invoeren, ook hier gaat het om het aantal nesten/paren).
Let op: de punttelling is een aparte telling. Soorten die je alleen tijdens de punttelling zag en niet in de overige 55 minuten, noteer je alleen voor de punttelling.

In de praktijk zal de teller doorgaans verschillende kilometerhokken op eenzelfde dag bezoeken. Het is aan te bevelen om bij het telwerk tijdens de volgende telperiode de omgekeerde volgorde aan te houden, zodat dezelfde kilometerhokken niet op steeds hetzelfde moment van de dag worden bezocht. De keuze van de route binnen het hok is vrij, zolang alle biotopen maar aan bod komen.

Optioneel: uitgebreide punttelling

Om de waarde van de punttellingen te vergroten, bestaat de mogelijkheid om deze op vrijwillige basis op een andere wijze uit te voeren. Gedurende **tweemaal 5 minuten** (opeenvolgend) worden alle waargenomen vogels ingetekend op een kaart (downloadbaar van de website). Het gebruik van twee kleuren schrijfgerei is hierbij bijzonder handig (zoals in bijlage 2). De beide 5-minutenperioden moeten als afzonderlijke tellingen worden beschouwd.

Denk dus niet: “Die Groene Specht zat er daarnet nog, ik hoor/zie hem nu niet meer maar hij zal er vast nog zitten”. Als je dezelfde specht in zowel de eerste als de tweede 5 minuten hoort/ziet, geef dan wel op de kaart aan dat het om hetzelfde individu ging (zie voorbeeld in bijlage 2). Als het individu zich verplaatst, teken dan alleen de locatie van de eerste waarneming in.

De uitgebreide punttelling vervangt de standaard punttelling. Tellers kunnen dus kiezen uit twee opties:

- De gebruikelijke 5-minutentelling (waargenomen soorten turven en zeldzamere intekenen)
- De uitgebreide punttelling van tweemaal 5 minuten (alle waargenomen soorten intekenen).

In het laatste geval duurt een compleet kilometerhokbezoek dus 1 uur en 5 minuten.

Meerwaarde van de uitgebreide punttelling

Het intekenen en herhalen van de punttelling levert informatie op waarmee het aantal waargenomen vogels kan worden vertaald naar het aantal aanwezige vogels (dat in de meeste gevallen groter is). Omdat het geen vereiste is dat daarvoor alle punten uitgebreid moeten worden geteld, is deze variant optioneel. De ‘vertaling’ kan uiteraard beter worden gemaakt naarmate meer punten ‘uitgebreid’ worden geteld.

Aanvullend veldwerk in atlasblok

Het kilometerhokkenonderzoek levert een stevige basis voor de atlas. Dit wordt vervolledigd met aanvullend veldwerk in de rest van het atlasblok.

Bezoek alle landschapstypen in het atlasblok ten minste **drie maal**.

Winter

- o Periode van **1 december t/m 28 februari**.
- o Bezoeken overdag van een uur na zonsopkomst tot een uur voor zonsondergang.

Broedseizoen

- o Van **februari/maart** (bv. Bosuil, Kruisbek) **t.e.m. juli-augustus** (bv. Boomvalk, Wespindief).
- o Bezoeken vooral in de (vroeg) ochtend.
- o Bezoeken overdag zijn zinvol voor roofvogels, weidevogels, meeuwen, sterns en sommige andere, vooral warmte minnende soorten.
- o Een of meer bezoeken in de schemer of nacht aan relevante biotopen zoals moeras (rallen), heide (Nachtzwaluw) en kleinschalig platteland (Steenuil).
- o Kijk op de Sovon-site voor nuttige aanwijzingen per soort (www.sovon.nl/soorten en [gebieden/telrichtlijnen](http://www.sovon.nl/gebieden/telrichtlijnen)) of voor meer algemene richtlijnen (www.sovon.nl/nl/content/handleiding-broedvogels).

Gebruik van de Vogelatlas app

De Vogelatlas app zit geïntegreerd in de Avimap app (Android).

Voordelen

- Gebruiksvriendelijk en snel.
- Beter zicht op je positie in het Atlasblok of kilometerhok op het terrein.
- Bij thuiskomst gewoon de gegevens inladen in Vogelatlas.be: geen extra huiswerk na veldronde
- Waarnemers kunnen hun waarnemingen na elke ronde, meerdere rondes of het hele seizoen vanuit Vogelatlas.be exporteren naar waarnemingen.be.

Wens je toch gebruik te maken van de analoge veldkaarten:

lees verder onder [Online invoer resultaten bij gebruik analoge kaarten \(p.22\)](#)

Hoe gebruik je de Vogelatlas app?

Volg volgende stappen:

- Beschik je reeds over de *Avimap app*: update ophalen en herstarten.
Beschik je nog niet over de *Avimap app*?
Haal hem dan op in de *Play store*.
  - Avimap App openen.
  - Juiste Atlasblok selecteren (visueel overzicht via wereldbol-icoontje).
  - Telling starten. Track opslaan? Kies **JA**.
  - Klik op **Start**.
- Klik ofwel op de knop **Atlasblok** voor het aanvullend 5x5km-Atlasblokonderzoek.
  - Of **achter het te onderzoeken kilometerhok** op de knop voor
    - ofwel het detailonderzoek van km-hok.
    - ofwel de 5-minuten punttelling
    - ofwel de optionele 2x5 min. punttelling.
  - Bij einde bezoek, klik op **Klaar met tellen**.

Wanneer je tijdelijk je Atlasblok moet verlaten om een ander deel te bereiken, zet je best je lopende kmhoktelling even stop. Je komt dan opnieuw terecht in het overzichtsscherm, waar je – eenmaal je weer in je kmhok bent – je kmhok-telling kan verderzetten.

Ook als je – doorgaans middenin je km-hokonderzoek – overgaat naar de punttelling of de optionele dubbele punttelling stop je je kmhok-telling. In het overzichtsscherm selecteer je daarna de gewenste punttelling optie.

Voor gedetailleerde toelichting over de functies binnen de Vogelatlas-app: raadpleeg de aparte *Handleiding Vogelatlas app*

6. Losse waarnemingen

Iedereen die onze Vlaamse vogelsoorten op zicht en geluid herkent, kan meedoen aan de Vogelatlas, maar niet iedereen zal tijd hebben om een volledig atlasblok te onderzoeken. Voor mensen die desondanks een bijdrage willen leveren, bestaan er verschillende mogelijkheden. Dat geldt ook voor atlastellers die buiten hun eigen atlasblok(ken) willen bijdragen, bv. tijdens een weekendje eropuit. Veel vogelaars geven hun losse waarnemingen door via websites zoals Waarnemingen.be. Voor het atlasproject kunnen zulke losse waarnemingen aanvullende waarde hebben, vooral van schaarse en zeldzame soorten. Hierbij zijn de volgende richtlijnen van belang:

- [Sta overdracht van waarnemingen toe](#)

Waarnemers kunnen op hun eigen account instellen of INBO/Natuurpunt inzage mag hebben in hun waarnemingen. Wanneer deze optie geblokkeerd is, kunnen de waarnemingen niet gebruikt worden voor vervollediging van de Vogelatlas!

- [Geef de exacte plaats aan](#)

Voor de atlas zijn losse waarnemingen alleen zinvol indien ze gekoppeld kunnen worden aan een exacte locatie. Voer de waarnemingen daarom in op het meest gedetailleerde niveau, liefst met een nauwkeurigheid van 10 meter. Doe dit ter plekke (Smartphone etc.) of later achter de computer. Let op dat je bij de plaatsbepaling via Smartphone niet uitgaat van de locatie waar je je zelf bevindt (weg, parkeerplaats), maar dat je **de locatie aanduidt van het waargenomen individu in het veld**. Waarnemingen die alleen de plaats van de waarnemer weergeven, zijn onbruikbaar voor de atlas.

- [Kies een correcte gedragsomschrijving bij de waarneming](#)

De Vogelatlas richt zich op gebiedsgebonden vogels; vergeet bij waarnemingen van (hoog) overvliegende vogels dus niet om ze als zodanig in te voeren. In de broedtijd is het, zeker bij de schaarsere soorten, belangrijk om het gedrag nauwkeurig aan te geven. Dit maakt het mogelijk om te beoordelen of het om een (mogelijke) broedvogel ging.

In Waarnemingen.be bestaan deze selectiemogelijkheden bij de invoeroptie onder *Gedrag* (o.a. onderscheid in *baltsend/zingend, alarm, bezet nest* enz.).

Zo kunnen meldingen door INBO worden gekoppeld aan broedcodes.

7. Na het veldwerk

Het veldwerk is het leukste onderdeel van het atlasproject, maar er is geen reden om tegen het administratieve gedeelte op te zien. Via de app gaat het inladen van gegevens zeer snel door een export. De analoge atlasteller kan zich het zichzelf gemakkelijk maken door gegevens meteen na het veldwerk in te voeren. Daartoe werd een speciale webinvoer ontworpen.

Online invoer resultaten bij gebruik analoge kaarten: direct na veldbezoek

Voor de niet-app gebruikers, is het verstandig om de resultaten van het veldwerk zo snel mogelijk in te vullen via de digitale formulieren op Vogelatlas.be. Dat geldt zowel voor het kilometerhokbezoek (inclusief punttelling) als de bezoeken aan de rest van het atlasblok.

Voorkom het laten rondslingeren van gegevens en vermijd pieken in het administratieve werk. Het maakt ook de volgende stap (hieronder) makkelijker. Voor de webinvoer is t.z.t. een aparte handleiding beschikbaar, deze is te downloaden van Vogelatlas.be.

De Avimap app-gebruikers laden hun gegevens op na het veldwerk zodat die taak snel is volbracht. De niet app-gebruikers dienen hun gegevens online in te voeren in de Atlas-site. De invoerpagina's worden zo ontwikkeld dat de invoer voor de hand ligt. Bij problemen, contacteer je Reco of het Vogelatlas-team.

Totaaloverzicht

Na afloop van de broed- of winterseizoen ontvangt de teller een mail dat het 'totaaloverzicht' beschikbaar is. Dit biedt per atlasblok een overzicht van de ingevoerde, eigen telresultaten, losse meldingen via Waarnemingen.be enzovoort. Dit totaaloverzicht is een belangrijk hulpmiddel bij het invoeren van de eindresultaten van het atlasblok.

- Bekijk het totaaloverzicht nauwkeurig en kijk of je aanvullingen of correcties hebt.
- Maak van alle soorten de gewenste schatting (zie hieronder) en gebruik daarvoor de basisgegevens van het totaaloverzicht.
- Geef, indien nodig (zeer zeldzame soort, regionaal of landelijk bijzonder broedgeval) extra informatie. Ook geheimhouding/onder embargo zetten is mogelijk.
- Meld online dat het overzicht gecontroleerd werd en gereed is.

Aantallen schatten

Pas aan het einde van de atlasperiode (dus aan het eind van de winter 2023) wordt gevraagd om per soort een schatting te maken van het maximale **aantal individuen** dat op één dag in het atlasblok aanwezig was (periode van 1 december t.e.m. 28 februari). Hetzelfde vragen we aan het eind van het broedseizoen, maar dan gaat het om het **aantal broedparen/territoria**.

In het geval dat precieze tellingen niet mogelijk zijn, dienen schattingen te worden gemaakt in vooraf gedefinieerde aantalsklassen (zie tabel 2).

Het kan soms lastig zijn om de juiste aantalsklasse te bepalen, vooral van nogal verborgen levende of (lokaal) algemene soorten. In het algemeen is het maken van een schatting in de winter lastiger dan in het broedseizoen, wanneer vogels meer aan een bepaalde locatie zijn gebonden.

Ga uit van wat je in het veld gezien hebt, maar houd bij het maken van de schatting rekening met de oppervlakte geschikt biotoop in het atlasblok en met het feit dat je meestal niet alle aanwezige vogels te zien krijgt.

Kijk op Vogelatlas.be bij de FAQ's, raadpleeg eventueel lokaal deskundige vogelaars, de Regionale Atlascoördinator of meer ervaren tellers

Tabel 2. Klassen waarbinnen de aantallen geschat moeten worden. In de winter gaat het om het maximale aantal *individuen* dat op een dag aanwezig was, in de broedtijd om het aantal *broedparen/territoria*.

1-3	26-50	251-500
4-10	51-100	501-1000
11-25	101-250	>1000

Overvliegende vogels

Hoog en strak overvliegende vogels, die rechtlijnig het landschap overvliegen, blijven bij de kilometerhok- en punttellingen buiten beschouwing. Bij het overige veldwerk in de atlasblokken kunnen ze desgewenst aangekruist worden maar met duidelijk gedragsbepaling (bv. overvliegend). Aantalsschattingen daarvan zijn (voor de Vogelatlas) niet nodig.

Controle

De Regionale Atlascoördinator controleert de overzichten uit zijn regio.

Bij vragen of onduidelijkheden neemt de hij contact op met de teller.

Dat er navraag wordt gedaan, betekent niet dat er wantrouwen bestaat jegens de teller.

Het is in ons aller belang dat de atlasgegevens zo compleet en correct mogelijk zijn.

Een check door een regionale expert is daarom noodzakelijk.

Grote Zilverreiger (Foto: Luc Meert)

Bijlage 1

Broedcodes

- 1 Waarneming van een **volwassen individu in geschikt broedbiotoop**, zonder aanwijzing omtrent broeden.
- 2 Eenmalige waarneming van **zingend of baltsend** individu in geschikt broedbiotoop.
- 3 Waarneming tussen de datumgrenzen van een **paar in geschikt broedbiotoop**.
- 4 **Territoriumgedrag** (zang, gevechten e.d.) op dezelfde plaats vastgesteld, op tenminste 2 dagen die minimaal 10 dagen uit elkaar liggen.
- 5 **Baltsend paar (ook paring)** in geschikt broedbiotoop.
Het voeren van een wijfje door het mannetje moet eveneens met code 5 worden aangegeven.
- 6 Bezoek van vogel aan een **waarschijnlijke nestplaats**, zoals Huismus die onder dakpannen kruipt.
- 7 Angstkreten of ander gedrag (**alarmeren**), dat wijst op aanwezigheid van een nest of jongen.
Houd er echter rekening mee dat alarmeren lang niet altijd duidt op een broedgeval. Veel vogels alarmeren ook wanneer ze niet broeden. Let daarom speciaal op of de vogel aan een bepaalde plaats is gebonden.
- 8 **Vogel met broedvlekken** (niet altijd een betrouwbare aanwijzing voor een broedgeval ter plaatse).
- 9 Transport van nestmateriaal, **nestbouw** of uithakken/graven van nestholte.
- 10 **Afleidingsgedrag**. De vogel doet alsof hij verlamd of gewond is, en lokt zo de waarnemer weg van het nest.
Afleidingsgedrag komt vooral voor bij soorten die in open terreinen broeden, zoals eenden, steltlopers en een enkele zangvogel, zoals Rietgors.
- 11 **Pas gebruikt nest** of eierschalen.
- 12 **Pas uitgevlogen jongen** van nestblijvers of uitgelopen donsjongen van nestvlieders.
Deze code moet uiterst zorgvuldig worden gehanteerd. Soorten als sterns, meeuwen, zwaluwen, Roek, Spreeuw, Kruisbek, Sijs en Kleine Barmsijs kunnen met hun vliegvlugge jongen grote afstanden afleggen. De jongen worden dan soms nog door de ouders gevoerd. Let daarom uitsluitend op jongen die niet of nauwelijks kunnen vliegen.
- 13 **Recent gebruikt nest** met onbekende inhoud.
Bezoek door ouders aan een nest waarvan de inhoud niet kan worden vastgesteld, of waarneming van

broedende vogel. Deze code is onder meer bedoeld voor in kolonies broedende vogels zoals Roek en Oeverzwaluw.

14 **Transport voedsel of ontlasting.** Transport van ontlastingspakketjes van of voedsel voor de jongen is voor de meeste zangvogels een bruikbare code. Bedenk echter dat meeuwen, roofvogels en sommige andere soorten hun jongen na het uitvliegen blijven voederen (zie ook code 12), sterns en IJsvogel maken soms lange voedselvluchten en kunnen ver van de broedplaats met voedsel worden waargenomen. Het voeren van een wijfje door het mannetje wordt met code 5 aangegeven.

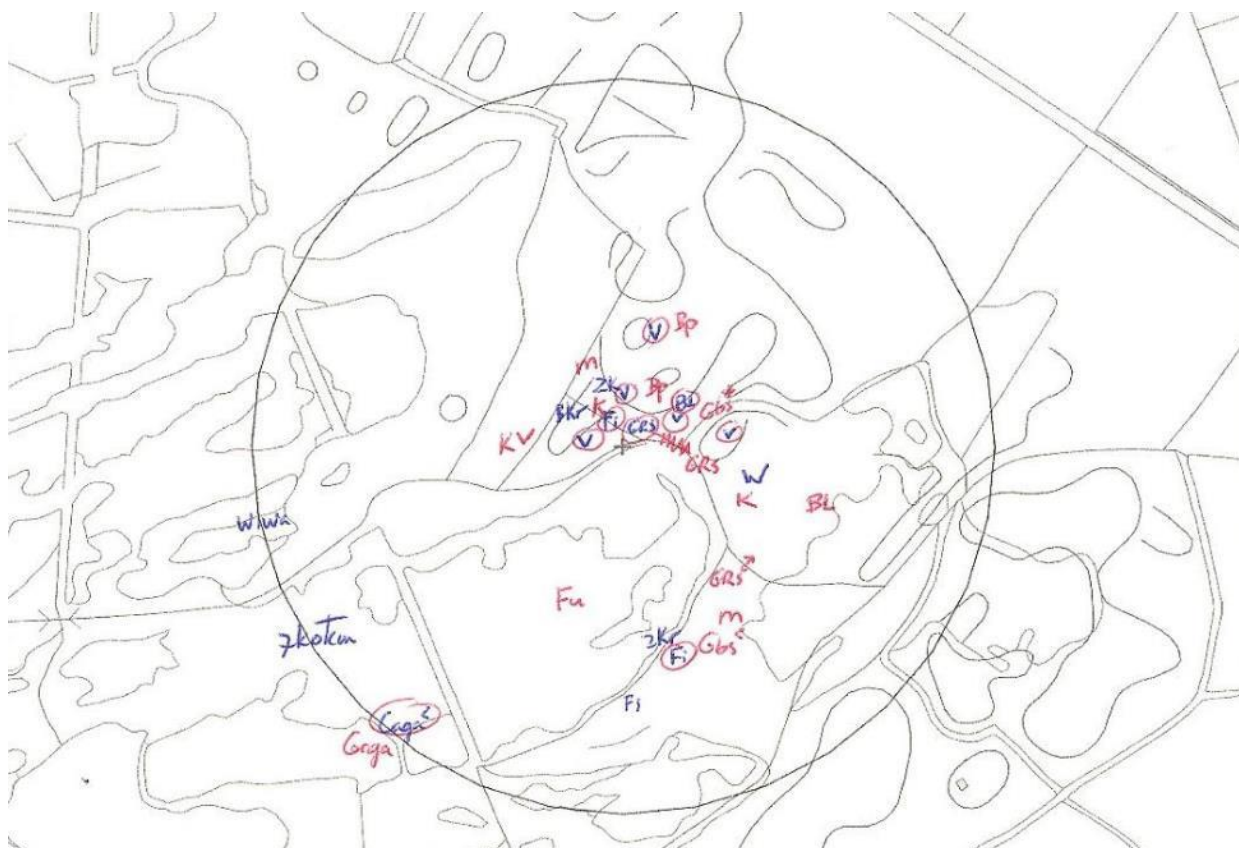
15 **Nest met eieren.**

16 **Nest met jongen** gezien, of de jongen in het nest gehoord.

Nb: code 4 is niet bij veldbezoeken van toepassing, wel bij het invullen van het formulier aan het eind van het seizoen.

Bijlage 2

Voorbeeld van een ingevuld formulier punttelling 'uitgebreide variant' (2x 5-minutentelling)

De twee 5-minutentellingen worden met een aparte kleur genoteerd, de omcirkelde territoria zijn vogels die tijdens de twee telmomenten op dezelfde plaats werden vastgesteld.

De hier gebruikte soortafkortingen volgen de SOVON-afspraken. Je kan ook persoonlijke, duidelijke afkortingen gebruiken, maar let er op dat je geen dubbele codes gebruikt (bv. voor Krakeend en Kuifeend, Kuifmees en Koolmees,...).

Bijlage 3

Soortenlijst broedseizoen

Ontsnapte of verwilderde soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>			X
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>			X
Kuifduiker	<i>Podiceps auritus</i>			X
Geoorde Fuut	<i>Podiceps nigricollis</i>			X
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>		X	X
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>			X
Woudaap	<i>Ixobrychus minutus</i>			X
Kwak	<i>Nycticorax nycticorax</i>			X
Koereiger	<i>Bubulcus ibis</i>			X
Kleine Zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>			X
Grote Zilverreiger	<i>Ardea alba</i>			X
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>		X	X
Purperreiger	<i>Ardea purpurea</i>			X
Zwarte Ooievaar	<i>Ciconia nigra</i>			X
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>			X
Zwarte Ibis	<i>Plegadis falcinellus</i>			X
Heilige Ibis	<i>Threskiornis aethiopicus</i>			X
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>		X	X
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>			X
Zwarte Zwaan	<i>Cygnus atratus</i>			X
Chinese Knobbelgans	<i>Anser cygnoides</i>			X
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>			X
Grauwe Gans	<i>Anser anser</i>		X	
Soepgans	<i>Anser anser forma domestica</i>	X		
Indische Gans	<i>Anser indicus</i>			X
Grote Canadese Gans	<i>Branta canadensis</i>		X	
Kleine Canadese Gans (minima)	<i>Branta hutchinsii minima</i>			
Brandgans	<i>Branta leucopsis</i>			X
Magelhaengans	<i>Chloephaga picta</i>			X
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiaca</i>		X	
Casarca	<i>Tadorna ferruginea</i>			X
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>			X
Carolina-eend	<i>Aix sponsa</i>			X
Manengans	<i>Chenonetta jubata</i>			X
Mandarijneend	<i>Aix galericulata</i>			X
Smient	<i>Mareca penelope</i>			X
Krakeend	<i>Mareca strepera</i>		X	
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>			X
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>	X		

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Soepeend	<i>Anas platyrhynchos forma domestica</i>	X		
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>			X
Zomertaling	<i>Spatula querquedula</i>			X
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>			X
Krooneend	<i>Netta rufina</i>			X
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>			X
Witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>			X
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>			X
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>			X
Rosse Stekelstaart	<i>Oxyura jamaicensis</i>			X
Wespendief	<i>Pernis apivorus</i>			X
Grijze Wouw	<i>Elanus caeruleus</i>			X
Zwarte Wouw	<i>Milvus migrans</i>			X
Rode Wouw	<i>Milvus milvus</i>			X
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>			X
Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>			X
Blauwe Kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>			X
Steppiekiekendief	<i>Circus macrourus</i>			X
Grauwe Kiekendief	<i>Circus pygargus</i>			X
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>			X
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>			X
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>			X
Visarend	<i>Pandion haliaetus</i>			X
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>			X
Boomvalk	<i>Falco subbuteo</i>			X
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>			X
Rode Patrijs	<i>Alectoris rufa</i>			X
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>			X
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>			X
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>		X	
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>			X
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>			X
Klein Waterhoen	<i>Porzana parva</i>			X
Kleinst Waterhoen	<i>Porzana pusilla</i>			X
Kwartelkoning	<i>Crex crex</i>			X
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>		X	
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>	X		
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>			X
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>			X
Steltkluut	<i>Himantopus himantopus</i>			X
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>		X	X
Kleine Plevier	<i>Charadrius dubius</i>			X
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>			X
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>			X
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Kemphaan	<i>Calidris pugnax</i>			X
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>			X
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>			X
Grutto	<i>Limosa limosa</i>			X
Wulp	<i>Numenius arquata</i>			X
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>			X
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Zwartkopmeeuw	<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>		X	X
Kokmeeuw	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>		X	X
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>		X	X
Kleine Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>		X	X
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>		X	X
Pontische Meeuw	<i>Larus cachinnans</i>			X
Geelpootmeeuw	<i>Larus michahellis</i>			X
Grote Mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>			X
Grote Stern	<i>Thalasseus sandvicensis</i>		X	X
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>		X	X
Dwergstern	<i>Sternula albifrons</i>		X	X
Witwangstern	<i>Chlidonias hybrida</i>			X
Witvleugelstern	<i>Chlidonias leucopterus</i>			X
Stadsduif	<i>Columba livia forma domestica</i>	X		
Holenduif	<i>Columba oenas</i>	X		
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	X		
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	X		
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>			X
Halsbandparkiet	<i>Psittacula krameri</i>		X	
Grote Alexanderparkiet	<i>Psittacula eupatria</i>			X
Monniksparkiet	<i>Myiopsitta monachus</i>			X
Koekoek	<i>Cuculus canorus</i>			X
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>			X
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>			X
Steenuil	<i>Athene noctua</i>			X
Bosuil	<i>Strix aluco</i>			X
Ransuil	<i>Asio otus</i>			X
Velduil	<i>Asio flammeus</i>			X
Nachtzwaluw	<i>Caprimulgus europaeus</i>			X
Gierzwaluw	<i>Apus apus</i>		X	
IJsvogel	<i>Alcedo atthis</i>			X
Bijeneter	<i>Merops apiaster</i>			X
Hop	<i>Upupa epops</i>			X
Draaihals	<i>Jynx torquilla</i>			X
Groene Specht	<i>Picus viridis</i>		X	
Zwarte Specht	<i>Dryocopus martius</i>			X
Grote Bonte Specht	<i>Dendrocopos major</i>		X	
Middelste Bonte Specht	<i>Dendrocoptes medius</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Kleine Bonte Specht	<i>Dryobates minor</i>			X
Kuifleeuwerik	<i>Galerida cristata</i>			X
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>			X
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>			X
Oeverzwaluw	<i>Riparia riparia</i>		X	X
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>	X		
Huiszwaluw	<i>Delichon urbicum</i>		X	X
Boompieper	<i>Anthus trivialis</i>		X	
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>			X
Gele Kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>		X	
Engelse Kwikstaart	<i>Motacilla flava flavissima</i>			X
Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>			X
Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba alba</i>		X	
Rouwkwikstaart	<i>Motacilla alba yarrellii</i>			X
Waterspreeuw	<i>Cinclus cinclus</i>			X
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	X		
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	X		
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	X		
Nachtegaal	<i>Luscinia megarhynchos</i>			X
Blauwborst	<i>Luscinia svecica</i>			X
Zwarte Roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>		X	
Gekraagde Roodstaart	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>			X
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>			X
Roodborsttapuit	<i>Saxicola rubicola</i>			X
Tapuit	<i>Oenanthe oenanthe</i>			X
Merel	<i>Turdus merula</i>	X		
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>			X
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>		X	
Grote Lijster	<i>Turdus viscivorus</i>			X
Cetti's Zanger	<i>Cettia cetti</i>			X
Graszanger	<i>Cisticola juncidis</i>			X
Sprinkhaanzanger	<i>Locustella naevia</i>			X
Krekelzanger	<i>Locustella fluviatilis</i>			X
Snor	<i>Locustella luscinioides</i>			X
Rietzanger	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>		X	
Bosrietzanger	<i>Acrocephalus palustris</i>		X	
Kleine Karekiet	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>		X	
Grote Karekiet	<i>Acrocephalus arundinaceus</i>			X
Spotvogel	<i>Hippolais icterina</i>			X
Orpheusspotvogel	<i>Hippolais polyglotta</i>			X
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>			X
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>		X	
Tuinfluitier	<i>Sylvia borin</i>		X	
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>	X		
Grauwe Fitis	<i>Phylloscopus trochiloides</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Pallas' Boszanger	<i>Phylloscopus proregulus</i>			X
Bladkoning	<i>Phylloscopus inornatus</i>			X
Fluiter	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>			X
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>	X		
Iberische Tjiftjaf	<i>Phylloscopus ibericus</i>			X
Fitis	<i>Phylloscopus trochilus</i>		X	
Goudhaan	<i>Regulus regulus</i>		X	
Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapilla</i>			X
Grauwe Vliegenvanger	<i>Muscicapa striata</i>			X
Bonte Vliegenvanger	<i>Ficedula hypoleuca</i>			X
Baardman	<i>Panurus biarmicus</i>			X
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>		X	
Bruinkopdiksnavelmees	<i>Sinosuthora webbiana</i>			X
Glanskop	<i>Poecile palustris</i>			X
Matkop	<i>Poecile montanus</i>			X
Kuifmees	<i>Lophophanes cristatus</i>		X	
Zwarte Mees	<i>Periparus ater</i>			X
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	X		
Koolmees	<i>Parus major</i>	X		
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>		X	
Kortsnavelboomkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>			X
Boomkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>	X		
Buidelmees	<i>Remiz pendulinus</i>			X
Wielewaal	<i>Oriolus oriolus</i>			X
Grauwe Klauwier	<i>Lanius collurio</i>			X
Klapekster	<i>Lanius excubitor</i>			X
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>	X		
Ekster	<i>Pica pica</i>	X		
Kauw	<i>Coloeus monedula</i>	X		
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>		X	X
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>	X		
Raaf	<i>Corvus corax</i>			X
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	X		
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	X		
Ringmus	<i>Passer montanus</i>			X
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>	X		
Keep	<i>Fringilla montifringilla</i>			X
Europese Kanarie	<i>Serinus serinus</i>			X
Groenling	<i>Chloris chloris</i>	X		
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>		X	
Sijs	<i>Spinus spinus</i>			X
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>		X	
Kleine Barmsijs	<i>Acanthis cabaret</i>			X
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>			X
Grote Kruisbek	<i>Loxia pytyopsittacus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Roodmus	<i>Carpodacus erythrinus</i>			X
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>			X
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>			X
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>			X
Ortolaan	<i>Emberiza hortulana</i>			X
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>			X
Grauwe Gors	<i>Emberiza calandra</i>			X

Bijlage 4

Soortenlijst winterseizoen

Ontsnapte of verwilderde soorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Roodkeelduiker	<i>Gavia stellata</i>			X
Parelduiker	<i>Gavia arctica</i>			X
IJsduiker	<i>Gavia immer</i>			X
Geelsnavelduiker	<i>Gavia adamsii</i>			X
Dodaars	<i>Tachybaptus ruficollis</i>		X	
Fuut	<i>Podiceps cristatus</i>		X	
Roodhalsfuut	<i>Podiceps grisegena</i>			X
Kuifduiker	<i>Podiceps auritus</i>			X
Geoorde Fuut	<i>Podiceps nigricollis</i>			X
Noordse Stormvogel	<i>Fulmarus glacialis</i>			X
Jan-van-gent	<i>Morus bassanus</i>			X
Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo</i>		X	
Grote Aalscholver	<i>Phalacrocorax carbo carbo</i>			X
Kuifaalscholver	<i>Phalacrocorax aristotelis</i>			X
Roze Pelikaan	<i>Pelecanus onocrotalus</i>			X
Kleine Pelikaan	<i>Pelecanus rufescens</i>			X
Roerdomp	<i>Botaurus stellaris</i>			X
Kwak	<i>Nycticorax nycticorax</i>			X
Koereiger	<i>Bubulcus ibis</i>			X
Kleine Zilverreiger	<i>Egretta garzetta</i>			X
Grote Zilverreiger	<i>Ardea alba</i>			X
Blauwe Reiger	<i>Ardea cinerea</i>		X	
Purperreiger	<i>Ardea purpurea</i>			X
Zwarte Ooievaar	<i>Ciconia nigra</i>			X
Ooievaar	<i>Ciconia ciconia</i>			X
Zwarte Ibis	<i>Plegadis falcinellus</i>			X
Heilige Ibis	<i>Threskiornis aethiopicus</i>			X
Lepelaar	<i>Platalea leucorodia</i>			X
Flamingo	<i>Phoenicopterus roseus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Caribische Flamingo	<i>Phoenicopterus ruber</i>			X
Chileense Flamingo	<i>Phoenicopterus chilensis</i>			X
Kleine Flamingo	<i>Phoeniconaias minor</i>			X
Rosse Fluiteend	<i>Dendrocygna bicolor</i>			X
Zwartbuikfluiteend	<i>Dendrocygna autumnalis</i>			X
Knobbelzwaan	<i>Cygnus olor</i>		X	
Zwarte Zwaan	<i>Cygnus atratus</i>			X
Kleine Zwaan	<i>Cygnus columbianus</i>			X
Wilde Zwaan	<i>Cygnus cygnus</i>			X
Chinese Knobbelgans	<i>Anser cygnoides forma domestica</i>		X	
Rietgans (Taiga of Toendra)	<i>Anser fabalis / serrirostris</i>			X
Taigarietgans	<i>Anser fabalis</i>			X
Toendrarietgans	<i>Anser serrirostris</i>		X	
Kleine Rietgans	<i>Anser brachyrhynchus</i>		X	
Kolgans	<i>Anser albifrons</i>		X	
Groenlandse Kolgans	<i>Anser albifrons flavirostris</i>			X
Dwerggans	<i>Anser erythropus</i>			X
Grauwe Gans	<i>Anser anser</i>		X	
Soepgans	<i>Anser anser forma domestica</i>		X	
Indische Gans	<i>Anser indicus</i>			X
Sneeuwgans	<i>Anser caerulescens</i>			X
Kleine Sneeuwgans	<i>Anser caerulescens caerulescens</i>			X
Grote Sneeuwgans	<i>Anser caerulescens atlanticus</i>			X
Ross' Gans	<i>Anser rossii</i>			X
Keizergans	<i>Anser canagicus</i>			X
Hawaiigans	<i>Branta sandvicensis</i>			X
Grote Canadese Gans	<i>Branta canadensis canadensis</i>		X	
Kleine Canadese Gans (minima)	<i>Branta hutchinsii minima</i>			X
Brandgans	<i>Branta leucopsis</i>		X	
Rotgans	<i>Branta bernicla</i>			X
Witbuikrotgans	<i>Branta bernicla hrota</i>			X
Zwarte Rotgans	<i>Branta bernicla nigricans</i>			X
Roodhalsgans	<i>Branta ruficollis</i>			X
Magelhaengans	<i>Chloephaga picta</i>			X
Nijlgans	<i>Alopochen aegyptiaca</i>		X	
Casarca	<i>Tadorna ferruginea</i>			X
Kaapse Casarca	<i>Tadorna cana</i>			X
Bergeend	<i>Tadorna tadorna</i>		X	
Muskuseend	<i>Cairina moschata</i>			X
Carolina-eend	<i>Aix sponsa</i>			X
Manengans	<i>Chenonetta jubata</i>			X
Mandarijneend	<i>Aix galericulata</i>			X
Smient	<i>Mareca penelope</i>		X	
Amerikaanse Smient	<i>Mareca americana</i>			X
Chileense Smient	<i>Mareca sibilatrix</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Bronskopeend	<i>Mareca falcata</i>			X
Krakeend	<i>Mareca strepera</i>		X	
Siberische Taling	<i>Sibirionetta formosa</i>			X
Wintertaling	<i>Anas crecca</i>		X	
Amerikaanse Wintertaling	<i>Anas carolinensis</i>			X
Chileense Taling	<i>Anas flavirostris</i>			X
Ringtaling	<i>Callonetta leucophrys</i>			X
Kaapse Taling	<i>Anas capensis</i>			X
Kastanjertaling	<i>Anas castanea</i>			X
Wilde Eend	<i>Anas platyrhynchos</i>		X	
Soepeend	<i>Anas platyrhynchos forma domestica</i>		X	
Vlekbekeend	<i>Anas poecilorhyncha</i>			X
Pijlstaart	<i>Anas acuta</i>		X	
Geelsnavel Pijlstaart	<i>Anas georgica</i>			X
Bahamapijlstaart	<i>Anas bahamensis</i>			X
Zilvertaling	<i>Spatula versicolor</i>			X
Hottentottaling	<i>Spatula hottentota</i>			X
Zomertaling	<i>Spatula querquedula</i>			X
Blauwvleugeltaling	<i>Spatula discors</i>			X
Kaneeltaling	<i>Spatula cyanoptera</i>			X
Slobeend	<i>Spatula clypeata</i>		X	
Marmereend	<i>Marmaronetta angustirostris</i>			X
Krooneend	<i>Netta rufina</i>			X
Peposaca-eend	<i>Netta peposaca</i>			X
Tafeleend	<i>Aythya ferina</i>		X	
Ringsnaveleend	<i>Aythya collaris</i>			X
Witoogeend	<i>Aythya nyroca</i>			X
Kuifeend	<i>Aythya fuligula</i>		X	
Topper	<i>Aythya marila</i>			X
Kleine Topper	<i>Aythya affinis</i>			X
Eider	<i>Somateria mollissima</i>			X
Koningseider	<i>Somateria spectabilis</i>			X
Ijseend	<i>Clangula hyemalis</i>			X
Zwarte Zee-eend	<i>Melanitta nigra</i>		X	
Brilzee-eend	<i>Melanitta perspicillata</i>			X
Grote Zee-eend	<i>Melanitta fusca</i>			X
Buffelkopeend	<i>Bucephala albeola</i>			X
Brilduiker	<i>Bucephala clangula</i>			X
Kokardezaagbek	<i>Lophodytes cucullatus</i>			X
Nonnetje	<i>Mergellus albellus</i>			X
Middelste Zaagbek	<i>Mergus serrator</i>			X
Grote Zaagbek	<i>Mergus merganser</i>			X
Rosse Stekelstaart	<i>Oxyura jamaicensis</i>			X
Witkopeend	<i>Oxyura leucocephala</i>			X
Grijze Wouw	<i>Elanus caeruleus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Zwarte Wouw	<i>Milvus migrans</i>			X
Rode Wouw	<i>Milvus milvus</i>			X
Zeearend	<i>Haliaeetus albicilla</i>			X
Bruine Kiekendief	<i>Circus aeruginosus</i>			X
Blauwe Kiekendief	<i>Circus cyaneus</i>			X
Steppiekiekendief	<i>Circus macrourus</i>			X
Havik	<i>Accipiter gentilis</i>			X
Sperwer	<i>Accipiter nisus</i>		X	
Buizerd	<i>Buteo buteo</i>		X	
Arendbuizerd	<i>Buteo rufinus</i>			X
Ruigpootbuizerd	<i>Buteo lagopus</i>			X
Bastaardarend	<i>Clanga clanga</i>			X
Steenarend	<i>Aquila chrysaetos</i>			X
Visarend	<i>Pandion haliaetus</i>			X
Torenvalk	<i>Falco tinnunculus</i>			X
Smelleken	<i>Falco columbarius</i>			X
Giervalk	<i>Falco rusticolus</i>			X
Slechtvalk	<i>Falco peregrinus</i>			X
Californische Kuifkwartel	<i>Callipepla californica</i>			X
Rode Patrijs	<i>Alectoris rufa</i>			X
Patrijs	<i>Perdix perdix</i>			X
Kwartel	<i>Coturnix coturnix</i>			X
Kip	<i>Gallus gallus</i>	X		
Zilverfazant	<i>Lophura nycthemera</i>			X
Koningsfazant	<i>Syrnaticus reevesii</i>			X
Fazant	<i>Phasianus colchicus</i>		X	
Goudfazant	<i>Chrysolophus pictus</i>			X
Lady-Amherstfazant	<i>Chrysolophus amherstiae</i>			X
Helmparelhoen	<i>Numida meleagris</i>			X
Kalkoen	<i>Meleagris gallopavo</i>			X
Waterral	<i>Rallus aquaticus</i>		X	
Porseleinhoen	<i>Porzana porzana</i>			X
Waterhoen	<i>Gallinula chloropus</i>		X	
Purperkoet	<i>Porphyrio porphyrio</i>			X
Meerkoet	<i>Fulica atra</i>		X	
Kraanvogel	<i>Grus grus</i>			X
Kroonkraanvogel	<i>Balearica regulorum</i>			X
Chinese Kraanvogel	<i>Grus japonensis</i>			X
Jufferkraanvogel	<i>Grus virgo</i>			X
Kleine Trap	<i>Tetrax tetrax</i>			X
Grote Trap	<i>Otis tarda</i>			X
Scholekster	<i>Haematopus ostralegus</i>			X
Steltkluut	<i>Himantopus himantopus</i>			X
Kluut	<i>Recurvirostra avosetta</i>			X
Steppevorkstaartplevier	<i>Glareola nordmanni</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Bontbekplevier	<i>Charadrius hiaticula</i>			X
Strandplevier	<i>Charadrius alexandrinus</i>			X
Kaspische Plevier	<i>Charadrius asiaticus</i>			X
Morinelplevier	<i>Charadrius morinellus</i>			X
Aziatische Goudplevier	<i>Pluvialis fulva</i>			X
Goudplevier	<i>Pluvialis apricaria</i>		X	
Zilverplevier	<i>Pluvialis squatarola</i>			X
Kievit	<i>Vanellus vanellus</i>		X	
Kanoet	<i>Calidris canutus</i>			X
Drieteenstrandloper	<i>Calidris alba</i>			X
Kleine Strandloper	<i>Calidris minuta</i>			X
Temmincks Strandloper	<i>Calidris temminckii</i>			X
Bonapartes Strandloper	<i>Calidris fuscicollis</i>			X
Gestreepte Strandloper	<i>Calidris melanotos</i>			X
Krombekstrandloper	<i>Calidris ferruginea</i>			X
Paarse Strandloper	<i>Calidris maritima</i>			X
Bonte Strandloper	<i>Calidris alpina</i>			X
Kemphaan	<i>Calidris pugnax</i>			X
Bokje	<i>Lymnocyptes minimus</i>			X
Watersnip	<i>Gallinago gallinago</i>		X	
Grote Griuze Snip	<i>Limnodromus scolopaceus</i>			X
Houtsnip	<i>Scolopax rusticola</i>			X
Grutto	<i>Limosa limosa</i>			X
IJslandse Grutto	<i>Limosa limosa islandica</i>			X
Rosse Grutto	<i>Limosa lapponica</i>			X
Regenwulp	<i>Numenius phaeopus</i>			X
Wulp	<i>Numenius arquata</i>			X
Zwarte Ruiter	<i>Tringa erythropus</i>			X
Tureluur	<i>Tringa totanus</i>			X
Poelruiter	<i>Tringa stagnatilis</i>			X
Groenpootruiter	<i>Tringa nebularia</i>			X
Grote Geelpootruiter	<i>Tringa melanoleuca</i>			X
Kleine Geelpootruiter	<i>Tringa flavipes</i>			X
Witgat	<i>Tringa ochropus</i>			X
Bosruiter	<i>Tringa glareola</i>			X
Oeverloper	<i>Actitis hypoleucos</i>			X
Amerikaanse Oeverloper	<i>Actitis macularius</i>			X
Steenloper	<i>Arenaria interpres</i>			X
Grauwe Franjepoot	<i>Phalaropus lobatus</i>			X
Rosse Franjepoot	<i>Phalaropus fulicarius</i>			X
Middelste Jager	<i>Stercorarius pomarinus</i>			X
Kleine Jager	<i>Stercorarius parasiticus</i>			X
Kleinste Jager	<i>Stercorarius longicaudus</i>			X
Grote Jager	<i>Stercorarius skua</i>			X
Zwartkopmeeuw	<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Lachmeeuw	<i>Leucophaeus atricilla</i>			X
Franklins Meeuw	<i>Leucophaeus pipixcan</i>			X
Dwergmeeuw	<i>Hydrocoloeus minutus</i>			X
Vorkstaartmeeuw	<i>Xema sabini</i>			X
Kokmeeuw	<i>Chroicocephalus ridibundus</i>		X	
Stormmeeuw	<i>Larus canus</i>		X	
Kleine Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus</i>		X	
Baltische Mantelmeeuw	<i>Larus fuscus fuscus</i>			X
Zilvermeeuw	<i>Larus argentatus</i>		X	
Pontische Meeuw	<i>Larus cachinnans</i>			X
Geelpootmeeuw	<i>Larus michahellis</i>			X
Kleine Burgemeester	<i>Larus glaucoides</i>			X
Kumliens Meeuw	<i>Larus glaucoides kumlieni</i>			X
Grote Burgemeester	<i>Larus hyperboreus</i>			X
Grote Mantelmeeuw	<i>Larus marinus</i>		X	
Drieteenmeeuw	<i>Rissa tridactyla</i>			X
Grote Stern	<i>Thalasseus sandvicensis</i>			X
Visdief	<i>Sterna hirundo</i>			X
Noordse Stern	<i>Sterna paradisaea</i>			X
Witwangstern	<i>Chlidonias hybrida</i>			X
Zwarte Stern	<i>Chlidonias niger</i>			X
Witvleugelstern	<i>Chlidonias leucopterus</i>			X
Zeekoet	<i>Uria aalge</i>			X
Alk of Zeekoet	<i>Alca torda / Uria aalge</i>			X
Kortbekzeekoet	<i>Uria lomvia</i>			X
Alk	<i>Alca torda</i>			X
Zwarte Zeekoet	<i>Cephus grylle</i>			X
Kleine Alk	<i>Alle alle</i>			X
Papegaaaiduiker	<i>Fratercula arctica</i>			X
Stadsduif	<i>Columba livia forma domestica</i>	X		
Holenduif	<i>Columba oenas</i>		X	
Houtduif	<i>Columba palumbus</i>	X		
Turkse Tortel	<i>Streptopelia decaocto</i>	X		
Zomertortel	<i>Streptopelia turtur</i>			X
Oosterse Tortel	<i>Streptopelia orientalis</i>			X
Meenatortel	<i>Streptopelia orientalis meena</i>			X
Palmtortel	<i>Spilopelia senegalensis</i>			X
Pennantrosella	<i>Platycercus elegans</i>			X
Halsbandparkiet	<i>Psittacula krameri</i>		X	
Grote Alexanderparkiet	<i>Psittacula eupatria</i>			X
Valkparkiet	<i>Nymphicus hollandicus</i>			X
Monniksparkiet	<i>Myiopsitta monachus</i>			X
Kerkuil	<i>Tyto alba</i>			X
Oehoe	<i>Bubo bubo</i>			X
Sneeuwuil	<i>Bubo scandiacus</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Sperweruil	<i>Surnia ulula</i>			X
Dwerguil	<i>Glaucidium passerinum</i>			X
Stenuil	<i>Athene noctua</i>			X
Bosuil	<i>Strix aluco</i>			X
Ransuil	<i>Asio otus</i>			X
Velduil	<i>Asio flammeus</i>			X
Ruigpootuil	<i>Aegolius funereus</i>			X
Ijsvogel	<i>Alcedo atthis</i>			X
Hop	<i>Upupa epops</i>			X
Groene Specht	<i>Picus viridis</i>		X	
Zwarte Specht	<i>Dryocopus martius</i>			X
Grote Bonte Specht	<i>Dendrocopos major</i>	X		
Middelste Bonte Specht	<i>Dendrocoptes medius</i>			X
Kleine Bonte Specht	<i>Dryobates minor</i>			X
Kuifleeuwerik	<i>Galerida cristata</i>			X
Boomleeuwerik	<i>Lullula arborea</i>			X
Veldleeuwerik	<i>Alauda arvensis</i>		X	
Strandleeuwerik	<i>Eremophila alpestris</i>			X
Boerenzwaluw	<i>Hirundo rustica</i>			X
Grote Pieper	<i>Anthus richardi</i>			X
Siberische Boompieper	<i>Anthus hodgsoni</i>			X
Graspieper	<i>Anthus pratensis</i>		X	
Waterpieper	<i>Anthus spinoletta</i>			X
Oeverpieper	<i>Anthus petrosus</i>			X
Gele Kwikstaart	<i>Motacilla flava</i>			X
Grote Gele Kwikstaart	<i>Motacilla cinerea</i>			X
Witte Kwikstaart	<i>Motacilla alba alba</i>		X	
Rouwkwikstaart	<i>Motacilla alba yarrellii</i>			X
Pestvogel	<i>Bombycilla garrulus</i>			X
Waterspreeuw	<i>Cinclus cinclus</i>			X
Zwartbuikwaterspreeuw	<i>Cinclus cinclus cinclus</i>			X
Roodbuikwaterspreeuw	<i>Cinclus cinclus aquaticus</i>			X
Winterkoning	<i>Troglodytes troglodytes</i>	X		
Heggenmus	<i>Prunella modularis</i>	X		
Roodborst	<i>Erithacus rubecula</i>	X		
Roodkeelnachttegaal	<i>Calliope calliope</i>			X
Zwarte Roodstaart	<i>Phoenicurus ochruros</i>			X
Paapje	<i>Saxicola rubetra</i>			X
Roodborsttapuit	<i>Saxicola rubicola</i>			X
Woestijntapuit	<i>Oenanthe deserti</i>			X
Beflijster	<i>Turdus torquatus</i>			X
Merel	<i>Turdus merula</i>	X		
Kramsvogel	<i>Turdus pilaris</i>		X	
Zanglijster	<i>Turdus philomelos</i>		X	
Koperwiek	<i>Turdus iliacus</i>		X	

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Grote Lijster	<i>Turdus viscivorus</i>		X	
Cetti's Zanger	<i>Cettia cetti</i>			X
Graszanger	<i>Cisticola juncidis</i>			X
Braamsluiper	<i>Sylvia curruca</i>			X
Woestijnbraamsluiper	<i>Sylvia minula</i>			X
Grasmus	<i>Sylvia communis</i>			X
Zwartkop	<i>Sylvia atricapilla</i>			X
Swinhoes Boszanger	<i>Phylloscopus plumbeitarsus</i>			X
Pallas` Boszanger	<i>Phylloscopus proregulus</i>			X
Bladkoning	<i>Phylloscopus inornatus</i>			X
Humes Bladkoning	<i>Phylloscopus humei</i>			X
Bruine Boszanger	<i>Phylloscopus fuscatus</i>			X
Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita</i>		X	
Siberische Tjiftjaf	<i>Phylloscopus collybita tristis</i>			X
Goudhaan	<i>Regulus regulus</i>		X	
Vuurgoudhaan	<i>Regulus ignicapilla</i>		X	
Kleine Vliegenvanger	<i>Ficedula parva</i>			X
Baardman	<i>Panurus biarmicus</i>			X
Bruinkopdiksnavelmees	<i>Sinosuthora webbiana</i>			X
Staartmees	<i>Aegithalos caudatus</i>		X	
Witkopstaartmees	<i>Aegithalos caudatus caudatus</i>			X
Glanskop	<i>Poecile palustris</i>		X	
Matkop	<i>Poecile montanus</i>			X
Kuifmees	<i>Lophophanes cristatus</i>		X	
Zwarte Mees	<i>Periparus ater</i>		X	
Pimpelmees	<i>Cyanistes caeruleus</i>	X		
Koolmees	<i>Parus major</i>	X		
Boomklever	<i>Sitta europaea</i>		X	
Taigaboombkruiper	<i>Certhia familiaris familiaris</i>			X
Kortsnavelboombkruiper	<i>Certhia familiaris macrodactyla</i>			X
Boombkruiper	<i>Certhia brachydactyla</i>		X	
Buidelmees	<i>Remiz pendulinus</i>			X
Bruine Klauwier	<i>Lanius cristatus</i>			X
Klapekster	<i>Lanius excubitor</i>			X
Gaai	<i>Garrulus glandarius</i>		X	
Ekster	<i>Pica pica</i>	X		
Notenkraker	<i>Nucifraga caryocatactes</i>			X
Kauw	<i>Coloeus monedula</i>	X		
Russische Kauw	<i>Coloeus monedula soemmerringii</i>			X
Noordse Kauw	<i>Coloeus monedula monedula</i>			X
Huiskraai	<i>Corvus splendens</i>			X
Roek	<i>Corvus frugilegus</i>		X	
Zwarte Kraai	<i>Corvus corone</i>	X		
Bonte Kraai	<i>Corvus cornix</i>			X
Raaf	<i>Corvus corax</i>			X

Nederlandse naam	Wetenschappelijk	Aanwezig	Tellen	Intekenen
Spreeuw	<i>Sturnus vulgaris</i>	X		
Roze Spreeuw	<i>Pastor roseus</i>			X
Huisemus	<i>Passer domesticus</i>	X		
Ringmus	<i>Passer montanus</i>			X
Zebravink	<i>Taeniopygia guttata</i>			X
Vink	<i>Fringilla coelebs</i>		X	
Keep	<i>Fringilla montifringilla</i>		X	
Europese Kanarie	<i>Serinus serinus</i>			X
Kanarie	<i>Serinus canaria</i>			X
Groenling	<i>Chloris chloris</i>		X	
Putter	<i>Carduelis carduelis</i>		X	
Sijs	<i>Spinus spinus</i>		X	
Kneu	<i>Linaria cannabina</i>		X	
Frater	<i>Linaria flavirostris</i>			X
Barmsijs (Grote of Kleine)	<i>Acanthis flammea / cabaret</i>			X
Grote Barmsijs	<i>Acanthis flammea</i>			X
Kleine Barmsijs	<i>Acanthis cabaret</i>			X
Witstuitbarmsijs	<i>Acanthis hornemanni</i>			X
Witbandkruisbek	<i>Loxia leucoptera</i>			X
Kruisbek	<i>Loxia curvirostra</i>		X	
Grote Kruisbek	<i>Loxia pytyopsittacus</i>			X
Mexicaanse Roodmus	<i>Haemorhous mexicanus</i>			X
Haakbek	<i>Pinicola enucleator</i>			X
Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula</i>		X	
Noorse Goudvink	<i>Pyrrhula pyrrhula pyrrhula</i>			X
Appelvink	<i>Coccothraustes coccothraustes</i>		X	
Grijze Junco	<i>Junco hyemalis</i>			X
IJsgors	<i>Calcarius lapponicus</i>			X
Sneeuwgors	<i>Plectrophenax nivalis</i>			X
Witkopgors	<i>Emberiza leucocephalos</i>			X
Geelgors	<i>Emberiza citrinella</i>			X
Bosgors	<i>Emberiza rustica</i>			X
Dwerggors	<i>Emberiza pusilla</i>			X
Rietgors	<i>Emberiza schoeniclus</i>		X	
Grauwe Gors	<i>Emberiza calandra</i>			X
Grasparkiet	<i>Melopsittacus undulatus</i>			X
Lachduif	<i>Streptopelia roseogrisea</i>			X
Blauwe Pauw	<i>Pavo cristatus</i>			X

Nieuwe Vogelatlas van Vlaanderen

Tussen 1 februari 2020 en 28 februari 2023 brengen honderden tellers alle wintervogels en broedvogels in Vlaanderen gedetailleerd in kaart voor de nieuwe Vogelatlas.

De laatste atlas van de broedvogels verscheen in 2004, de wintervogels echter, werden nooit eerder op deze schaal in kaart gebracht. De Vlaamse vogelpopulatie is aan grote veranderingen onderhevig. Soorten nemen in sneltempo af, andere nemen juist toe. In het Vlaamse en Europese natuurbeleid bestaat een grote behoefte aan actuele en nauwkeurige gegevens over verspreiding en aantallen van vogels. Kortom, het is de hoogste tijd voor een nieuwe atlas!

Deze handleiding geeft richtlijnen voor veld- en bureauwerk. Het veldwerk is zoveel mogelijk gestandaardiseerd om representatieve en betrouwbare verspreidingskaarten en aantallen te verkrijgen. Kijk voor meer specifieke vragen op www.vogelatlas.be onder FAQ (Frequently Asked Questions).

Natuurpunt, LIKONA & INBO

E: vogelatlas@natuurpunt.be

I: www.vogelatlas.be

INSTITUUT
NATUUR- EN
BOSONDERZOEK

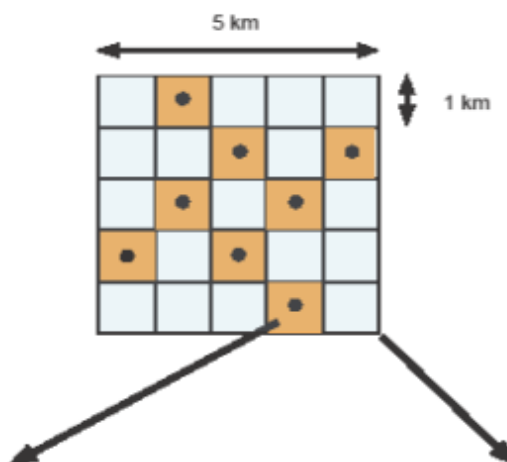

Kilometerhokonderzoek

In elk atlasblok (5x5 km) zijn acht km-hokken volgens een vast patroon geselecteerd: het Gouden Grid. Bezoek deze kilometerhokken minstens viermaal exact één uur (waarvan 5 minuten een punttelling) in de vastgestelde periodes.

Aanvullend atlasblokonderzoek

Bezoek alle biotopen van jouw atlasblokken (5x5 km) minstens driemaal in zowel het broed- als het winterseizoen. Plan enkele nachtbezoeken.

Kilometerhok-onderzoek

- De acht kilometerhokken zijn vooraf geselecteerd volgens een vast patroon: het 'gouden grid'
- Deze 4 periodes zijn: 1 apr tot 15 mei, 16 mei tot 30 juni, 1 dec tot 15 jan, en 16 jan tot 28 feb.
In de broedtijd uitsluitend 's ochtends, in de winter kan de hele dag.
- Bezoek de 8 km-hokken elk precies 1 uur (55 min. ronde + 5 min. tellen) in elke periode.
- In elk kilometerhok worden de zeldzame soorten ingetekend op kaart, de schaarse worden geteld en de algemene aangekruist.
- De 5 minuten telpunt ligt zo dicht mogelijk tegen het centrale punt van het hok. Alle aanwezige individuen worden geteld. (Optioneel kan er een 2 x 5- minutentelling worden uitgevoerd en alle vogels worden ingetekend op kaart.)

Atlasblok-onderzoek

- Zo volledig mogelijke vogellijst opstellen per atlasblok voor zowel broed- als winterseizoen.
- Bezoek alle biotopen minstens driemaal in zowel broed- als winterseizoen (dus 6x).
- Enkele avondbezoeken in broedseizoen.
- Zeldzame en aantal schaarse wintersoorten en broedkolonies tellen/inschatten en intekenen.
- Voor de meeste soorten is een accurate telling niet mogelijk, schat hun aantal paren (broedseizoen) of individuen (winter) van schaarse en zeldzame soorten (evt. in categorieën: 1 tot 3, 4 tot 10, 11 tot 25, 26 tot 50, 51 tot 100, 101 tot 250, 251 tot 500, 501 tot 1000, of >1000 broedparen/ind.).
- Van alle broedvogelsoorten altijd hoogst waargenomen broedcode noteren.
- INBO voegt aanvullende gegevens uit de meetnetten toe aan de verzamelde atlasdata.

Schematisch Overzicht van het atlaswerk in atlasblokken en kilometerhokken.